



Як тебе захистити, Києве мій?!

Історична спадщина руйнується

Георгій ЛУК'ЯНЧУК
Фото автора

У столиці відбулася громадянська акція захисту історичної спадщини від свавілля "будівельної мафії". Її учасники — містяни, небайдужі до долі свого міста, вийшли на вулиці столиці, щоб привернути увагу київської влади та столичної громади до нищення пам'яток з гаслом-питанням: "Як тебе захистити, Києве мій?". Акція розпочалася з протестного мітингу з плакатами та світлинами з адресами пам'яток та історичних місцевостей, що їх знищують, перед будинком по вулиці Володимирській, 21 (з його балкона 100 років тому виступав голова Центральної Ради Михайло Грушевський), а сьогодні, коли Україна відзначає сторіччя Української національної революції, цей історичний будинок свідомо доводять до руйнування. Ініціатори заходу — об'єднання громадських організацій "Київське Віче" на чолі з членом координаційної ради, громадською діячкою та экс-депутаткою Київради Оленою Терещенко (Єскіною). Небайдужі до долі рідного міста вирушили ходою від цього будинку, що має сакральне значення для нашої державності, до Андріївського узвозу, де провели міні-мітинги біля будівлі Замку Річарда, біля нового приміщення театру, прозваного за свій страшний зовнішній вигляд "крематорієм" і "саркофагом", біля незаконного буди-



Мітинг на Поштової площі

вельного майданчика під Замковою горою... Співаючи хором перефразований неофіційний гімн міста "...як тебе не любити, Києве мій?" на "...як тебе захистити, Києве мій?", спустилися до Гостиного Двору — монументу корупції, а далі, повз спотворену садибу Балабухів, дійшли до Поштової площі, де замість археологічного музею збираються звести черговий торговельно-розважальний центр! Саме в День Києва свідомі кияни вирішили висловити свою громадянську позицію та

виступили на захист рідного, улюбленого міста, яке постійно спотворюють хаотичною забудовою, і воно шоден втрачає своє колірне неповторне історичне обличчя. Старовинні будинки столиці нахабно і абсолютно безкарно доводять до руйнування, підпалюють і трощать із подальшою забудовою "зачищеної від старовини" ділянки черговим багатоповерховим монстром. І це все на очах у влади та правоохоронних органів: вже розпочали зносити перлину Подолу на Межигірській,

33, перед цим знесли улюблений киянами "Будинок з ромашками" на Златоустівській, 35, під ударами варварів впала пам'ятка на Хмельницького, 12-14, поховавши під собою 2-х людей, триває протиправна забудова Андріївського узвозу та інших дорогах нашому серцю вулиць.

Мітингувальники закликали киян не терпіти свавілля "будівельної мафії", що засідає в Київській, та притягнути всіх винних до кримінальної відповідальності за руйнування історичної спадщини.

Будуємо місто, непридатне для нормального життя?

Микола ЯРМОЛЕНКО,
професор, лауреат державної премії, заслужений будівельник України

Сьогодні лише в Києві понад 100 недобудованих об'єктів, переважно житлових будинків, в які кияни вклали чималі гроші. Деякі з них стоять і потихеньку руйнуються майже два десятиліття. А ще майже стільки ж житлових будинків, закінчених будівельниками, не можуть бути введені в експлуатацію через неможливість їхнього під'єднання до існуючих інженерних мереж.

А керівництво міста все вишукує найменші клаптики землі й дає дозволи на будівництво нових об'єктів, не задумуючись над наслідками таких рішень.

Проведення Євробачення виявило проблеми, які пов'язані з транспортною розв'язкою біля метро "Лівобережна". Уже сьогодні, в годину пік, складно проїхати під мостами метро і автотранспортом. А що буде, коли закінчать будувати новий масив на колишній Продбазі? Масив будуть вздовж залізничних колій, і майбутнім мешканцям не буде спокою ні вдень, ні вночі. Але керівництво міста це не хвилює. Ніхто з них там за жодних обставин жити не буде, з огляду на умови

життя біля залізниці. Будівництво цього масиву почалося з оформленням офісу по продажу квартир. Основне для нинішньої київської влади — зібрати гроші, а все інше — як буде. Бо, якби дбали про киян, то, перш ніж давати дозвіл на нове будівництво, вирішували б питання сотень недобудованих і не введених в експлуатацію житлових будинків.

Деякі дії викликають гіркий сміх: перед Євробаченням замість того, щоб добудувати об'єкт держплану біля метро "Лівобережна", який стовбичить там уже 30 років, київське начальство витратило 5 млн грн, щоб заховати його від гостей...

Сьогодні в столиці сотні аварійних будинків волають про допомогу. Тільки за останні півроку в Києві знищено 5 історичних будівель (вул. Дмитрівська, 60; вул. Михайлівська 10; вул. Спаська, 39; вул. Павлівська, 7; вул. Златоуська, 25), а столоначальники і Міністерство культури дивляться на все це крізь пальці.

А як змінюються екстер'єри старих київських будинків через надбудови на них нових поверхів, самовільних реконструкцій дахів, балконів? З кожним роком Київ стає дедалі менше схожим на місто-сад, місто каштанів і дедалі більше нагадує місто-стоянку для автомобілів: від загазова-

ності повітря кияни хворіють і щороку все більше...

Київ стає містом, майже непридатним для нормального життя, бо забудовники сьогодні витискають із будівельного майданчика максимум вигоди (на плані забудови ні парковки, ні дитячого майданчика, що вже казати про дитячі садочки та школи). При цьому знаходять хитрий хід: укладають договір із сусідом, який обіцяє все це побудувати. Але з часом... відмовляється від своїх обіцянок.

Забудовники сьогодні дозволяють собі самочинно вносити зміни в проектну документацію (було 12 поверхів — стало 14 і т. ін.)

Ось приклади. Сінний ринок — зводять житловий масив. При цьому руйнуються старі будинки, а чотирирівневі паркінги порушують гідрогеологію.

Те саме на провулку Мар'яненка та в багатьох інших місцях. Незважаючи на протести киян, київська влада робить усе можливе для продовження будівництва будинку по вул. Гончара, 17-23, з цинічною назвою "Фреско Софія".

Знаючи реакцію делегації ЮНЕСКО, їй навіть не показали цей об'єкт, мовляв, хай думають, що його вже не існує. Влада, яка зазіхає на святині українського народу, не має права на існування.

На Майдані Незалежності на очах киян розвалюється торговельний центр "Глобус". Усе, що можна, з нього витисли спочатку наші бізнесмени, а потім англійські, а киянам залишаються руїни, і владі знову вдають, що їх це не стосується.

Ще в грудні 2016 року ми звернулися з офіційним запитом до мера міста Києва В. Кличка, де порушували ці питання, але відповіді так і не отримали.

Здається, що в Києві житло будують переважно для багатіїв, усі спортивні об'єкти теж для них, бо там усе за плату, недоступно для пересічного киянина. Все безкоштовне житло дістається не учасникам війни, чорнобильцям або афганцям, а прокурорам, депутатам, урядовцям і це при тому, що в них уже є по кілька квартир у найпрестижніших будинках. У двір до багатіїв так просто не втрапиш, там шлагбаум, спеціальний пропуск. Будинки обслуговують на високому рівні, у дворах є стоянки для автомобілів, паркінги. А там, де живуть прості кияни, будинки старі, занедбані. Хочете, щоб вони були кращими — збирайте гроші і замовляйте обстеження, капітальні ремонти, облаштовуйте двори тощо.

Бо, як кажуть у народі, ситий голодному не товариш.



«Прощай, немытая Россия, страна рабов, страна господ» — Президент про запровадження для України безвізового режиму з ЄС

Президент Петро Порошенко привітав українців із запровадженням безвізового режиму з ЄС та звернувся до присутніх на урочистому заході-концерті на Європейській площі: “От нам, браття-українці, й усміхнулась доля, про яку мріяло і боролось за неї не одне покоління наших предків”.

Глава держави зазначив, що сьогодні українці зібралися, щоб разом виконати справжню “оду радості” з нагоди отримання законного та реального права і можливості безвізових подорожей українців до Європейського Союзу.

“Навколо нас чудове літо, а відчуття — неначе дивне і передноворічне. Менше чотирьох годин залишилося до того моменту, як годинник проб’є дванадцятку, і омріяний безвізовий режим для українців до Європейського Союзу стартує”, — сказав він.

Президент підкреслив: “Ми з вами, український народ і вся Україна, вступаємо в іншу історичну епоху. І ця подія знаменує остаточний розрив нашої держави з Російською імперією, а українського демократичного світу — з авторитарним “руським миром”.

Глава держави процитував рядки поезії російського поета Михайла Лермонтова: “Прощай, немытая Россия, страна рабов, страна господ. И вы, мундиры голубые, и ты, им преданный народ”. Він окремо звернувся до тих росіян, які в умовах жорсткої імперської диктатури знаходять у собі мужність засуджувати російську агресію

проти України, знаходять мужність вимагати демократичних прав і свобод та нагадав слова іншого поета Олександра Пушкіна: “Товарищ, верь, взойдет она, звезда пленительного счастья, Россия вспрынет ото сна, и на обломках самовластья напишут ваши имена”.

Президент також зауважив, що наше остаточне та безповоротне розставання з Москвою відбувається напередодні 12 червня, головного державного свята Росії — дня проголошення її суверенітету. “І в цьому, до речі, є певний символізм. Ми, нарешті, незалежні один від одного — політично, економічно, газово-енергетично, і навіть духовно, нарешті, ми вільні від їхніх “скреп”, — підкреслив Петро Порошенко.

“Єдине, дорогі друзі, що засмучує — це надвисока ціна, це той кривавий рахунок, який нам, українцям, виставив Кремль за наше природне право самим будувати своє життя”, — наголосив він.

“Ми зібралися на Європейській площі в центрі нашої давньої столиці. Вдихаючи аромати квітів та зелені, в яких у ці дні буквально потопав Київ, кожен із нас відчуває смак свободи — такої свободи, біль-



шої за яку ми ще не знали”, — сказав Петро Порошенко.

Глава держави зауважив, що розуміє і знає, про що говорить. “Я належу до того покоління, яке, щоб поїхати за кордон, ще мусило отримувати виїзну візу. Так, хтось уже забув, а хтось і вперше чує: до того, як подати документи на в’їзд у зарубіжну країну, треба було спитати ще й спеціального

дозволу відлучитися з Радянського Союзу”, — додав він.

“І ми маємо особливо цінувати свою свободу. Тому я хочу звернутися до молоді — цінуйте цю свободу. Тим більше, що її зараз охороняють зі зброєю в руках найкращі з нас, українців”, — підкреслив Президент.

Сайт Президента України

Повернення додому, до Європи

У переддень скасування візового режиму з ЄС у центрі Києва відбулися суспільно-творчі акції. На Майдані Незалежності та Хрещатику проводилися флеш-моби та майстер-класи, а на Європейській площі відбувся концерт “Безвіз”, до участі в якому запросили “Антитіла”, Руслану, “Kozak System”, “Пікардійську терцію”, Христину Соловій, Тараса Чубая/Плач Єремії, та Katya Chilli Group.

Едуард ОВЧАРЕНКО

Напередодні акції в “Укрінформі” відбулася прес-конференція, в якій взяли участь Сергій Проскурня, режисер-постановник культурно-мистецьких заходів “Безвіз”, Тарас Тополя, фронтмен гурту “Антитіла” та Іван Лельо, лідер гурту “Kozak System”.

Сергій Проскурня зазначив, що сьогодні Україна повертається додому, тобто, в Європу, а першим українським євроінтегратором назвав київського князя Ярослава Мудрого.

“Аби стати повноцінною частиною Євросоюзу, всі ми повинні змінитися ментально і насамперед у ставленні один до одного. Цей концерт стане квінтесенцією багатьох століть і, особливо, трьох останніх років боротьби за ідентичність і незалежність. Ми на цій сцені уособлюватимемо не лише артистів, а й тих хлопців, які стоять на сході, всіх тих, хто кожен на своєму місці докладав зусиль, аби це сталося.

Цей концерт залишиться в пам’яті багатьох на роки. Це історичний момент у житті нашого народу”, — наголосив Тарас Тополя.

“Концерт на Європейській площі символічний ще й тому, що чотири роки тому ми вийшли на акцію, зумовлену тим, що тодішнє керівництво країни різко повернулося в бік тоталітаризму, і обіцяні кроки євроінтеграції було сплюгано. З того концерту практично і почався Євромайдан. Через чотири роки на тому самому місці відбувається концерт, який констатує, що артисти, які боролися за євроінтеграцію, стоять на сцені і святкуватимуть цей історичний момент.

Вдячний організаторам концерту, що запросили до участі у ньому саме тих виконавців, які прискорювали євроінтеграцію. Ці артисти за останні 15 років багато разів об’їздили з концертами всі країни євроспільноти, пропагуючи там українську культуру”, — підкреслив Іван Лельо.

На концерт “Безвіз” зібралися тисячі киян і гостей столиці. Всіх учасників свята привітали міністр культури України Євген Нищук та ведуча, артистка Анна Заклецька.

Кожен виступ відомих українських виконавців супроводжувався бурхливими оплесками глядачів, а артисти висловили своє ставлення до цієї історичної події.

Катя Чілі: “Моя сила — це наша земля, наш народ, наші народні традиції і любов. Заради любові я вийшла на цю сцену. Здається, що весь світ може бути великою сім’єю, в якій пануватиме любов. Принаймні я мрію про цей світ, в якому житимуть наші діти, і робитиму все, аби він таким став”.

Учасники вокальної формації “Пікардійська Терція”: “Безвіз — це визнання України як повноправного партнера. Ми підтвердили свій статус цивілізованої держави. Щастя почувати себе повноцінною частиною великого світу. Це великі можливості для молоді, всіх, хто звик подорожувати. Коли немає кордонів, то людина стає вільнішою”.

Христіна Соловій: “Коли дізналася про безвіз, то у мене з’явилося почуття внутрішньої свободи. Допоки я відвідала мало країн. А тепер відкриваються нові можливості пізнати культуру багатьох народів. Я люблю мріяти і мрії здійснюються. Одна з таких, аби Україна стала повноцінною частиною Європи”.

Наступного дня міжнародний аеропорт “Бориспіль” святкував перший день безвізового авіасполучення з ЄС під гаслом “Європа без кордонів”. Святкове дійство розпочалося вранці з вильоту акційних рейсів до Брюсселю та Вільнюса й тривало увесь день.

Пасажирів, які вирушали у першу безвізову подорож, проводжали досить незвично. Перед вильотом у терміналі відбувався виступ Національного академічного ансамблю танцю ім. П. Вірського. Українські виконавці вітали пасажирів і на пероні.



Галина ПАГУТЯК

25 років блукання пустелею. Земля обіцяна видається не такою вже й привабливою, бо ж стає зрозуміло, що треба працювати в поті чола, а не прийти на все готове. Ностальгія за втраченим рабством і порядком, що при ньому існував, стає дедалі галасливішою. Мораль розхитана, нащадки, що народились в пустелі, не знають кому вірити, їм здається, що хтось бреше, або брешуть і провідники, і їхні батьки одночасно. Фізично народ вийшов з Єгипту, а ментально — ні. Як будуть далі розвиватись події? Фізично повернутися до Єгипту вони не можуть, ті, що старі, а молоді просто не знають дороги. За 25 років шляхи позаростали, а інші — небезпечні, там лютують банди грабіжників і мародерів. Тому краще пливати за течією, аніж взятися до нелегкої праці.

“Я родилась в Советском Союзе, — каже 50-річна жінка з Дніпра. — Училась в советской школе. В русской, потому что других не было”. Ми ідемо в старенькому ще радянському вагоні без кондиціонера, але у чистому полі з усіх щілин дме. І тепер провідники, незалежно від віку, чемні і не покрикують на пасажирів, бо втратять роботу. Жінка три місяці працювала в польському ресторані, тепер повертається додому з величезними торбами. Розмовляє не російською, а страшним суржилом, але в цьому випадку мовне питання я взагалі не зачіпаю. Ніби ця жінка і наша, українська, але її ностальгія за совком і за “Одно-класниками” — неможливі і вельми трагічна. “Там же рецепти!!!”

Я їй кажу: “А я народилась в Україні і завжди жила в Україні”. Втім, у нас є спільна точка зору: погана влада на даний час.

Характерною для багатьох українських громадян є опінія, що то не війна

Вийти з Єгипту

за Незалежність, а олігархи щось не поділили між собою. І туга за цінами на харчі. Вона — вселенська. Її неможливо вилікувати і полегшити. Ось чому так легко віддають в Україні голоси за гречку та олію. Почуття голоду сквознуло на ментальний рівень. Голодомор, війна, відчай 90-х, коли вже не давали пайків, хоча були талони, далися взнаки. Чим більше людина думає про їжу, тим менше вона переймається свободою. Свобода їй непотрібна, це порожнє слово для народжених у СРСР. Тому ці люди ненавидять часом Батьківщину, яка для них ототожнюється з директором заводу, що раптом перестав виплачувати зарплату.

“Директор” — це слово вимовляють з пієтетом інші, старші пасажири. Цар і Бог гомо советікус. Вони згадують, як їх обшукували на прохідній, і як вони ховали цукерки в коміри пальт, з якоюсь мазохістичною тугою. Тепер дивуються, що чиновники обкрадають свій народ. Так звана “еліта” — це і є нащадки “несунів”, яких обмазували вахтери на прохідній. Погано, що злодії не діляться з ними. Робота і пайок — це все, що їм потрібно від держави. Решту можна винести. За це вони проголосують охоче. Питання в тім, скільки їх. Більше, ніж тих, хто хоче прийти в землю обіцяну? Наскільки більше, щоб не вийшло як у Криму чи на Донбасі? Втім, кожен рік їх ставатиме менше, тільки існує небезпека мутації у їхніх онуків, яким перекрито всі соціальні ліфти, якщо вони не належать до кланів. Як можна вирости цивілізованою людиною у відданій совку родині, у такій самій школі з вчителями, що вчили ще батьків? Тікати деінде з цієї трясовини або чекати, поки хтось інший не віддасть життя за новий світ без корупції і продажності? Чи намагатись еволюціонувати в людину мислячу з людиною споживаючої? Всупереч всьому тому, що заважає ясно бачити мету. Змиритись із тим, що народжених у СРСР вже не змінити, і всю увагу спрямувати на виховання почуття гідності у молоді. Для цього потрібні не так реформи, як висока національна культура та ідеологічна протидія. Бо вийшовши з країни рабства, можна потрапити в країну неволі з провідниками, що самі не позбулися колоніальної меншовартості.



Про нейтралітет та спів «путінських снігурів»

Сергій Джердж, кандидат політичних наук, голова Української республіканської партії

Проросійські агенти впливу — так звани “путінські снігурі” — з новою силою розпочали хорівий спів про позаблоковість і нейтралітет, який вони нав’язують Україні, щоб вона залишилася без будь-якої допомоги з боку інших держав і міжнародних організацій. Так легше Росії продовжувати війну проти України та здійснювати окупацію ізольованої країни.

Не виняток у цьому і висловлювання колишнього парламентського спікера О. Мороза, а також інших діячів, таких як Мураєв, Чалий, Балицький, що для нас позаблоковість найкраще, це принесе мир, і такий статус може нам надати Рада безпеки ООН.

Очевидно, що на сьогодні нейтральний статус, як такий, не працює. Власне, Росія розпочала свою війну проти України в період, коли ми були позаблоковою державою. Я впевнений, що таке наше “безпекове сирітство” розпало апетит Росії і прискорило початок війни.

Те, що нейтралітет не діє, можна прослідкувати і на історії Другої світової війни, під час якої нацисти окупували Бельгію, Нідерланди, Данію, Норвегію, комуністи розпочали війну проти Фінляндії, а пізніше окупували нейтральні балтійські країни — Естонію, Латвію, Литву. Згодом і Швеція та Швейцарія змінили політику на догоду Рейху.

Ті умовно нейтральні країни, які поставили в період Холодної війни, вже не є ней-

тральними нині. Зокрема Фінляндія, Швеція та Австрія — члени ЄС. Якщо ЄС має спільну зовнішню політику та спільну політику безпеки, то чи є ці країни нейтральними? Якщо Швейцарія є партнером НАТО, бере участь у миротворчих місіях, місіях ЄС та ООН, то чи є це чистий нейтралітет?

Нам говорять про те, що такий нейтралітет може забезпечити для нас Рада безпеки ООН. Це не лише дурниця, це цинічна провокація. Рада безпеки ООН сьогодні не може ухвалити будь-якого рішення на підтримку України — ні засудити агресію, ні спрямувати миротворчу місію на Донбас, ні створити міжнародний трибунал із розслідування збиття малайзійського лайнера рейсу МН17, а все через право вето у Росії, користуючись яким, вона блокує всі рішення.

Припустимо, що Росія погодилась, і Рада безпеки ООН надала якісь гарантії для України, а через місяць та ж Росія розпочинає нову війну і наступ на українську територію. Чи має Рада безпеки ООН якісь важелі проти цього? Ні. Росія знову блокуватиме будь-які рішення в Раді безпеки ООН. Тому це ніякий не захист, це навіть не профанія, а усвідомлена маніпуляція громадською думкою для ослаблення позицій держави.

Чи може бути впевненість, що Росія, порушивши український суверенітет у часі позаблоковості, розтоптавши і Будапештський меморандум, і договори про дружбу, взаємне визнання кордонів та багато інших, не зробить це знову? Впевненість є якраз у зворотному.

Яким має бути механізм захисту Украй-

ни? Захист повинен бути реальним, справжнім. Та практична співпраця з НАТО, яка є, той діалог, який ми ведемо з Північноатлантичним альянсом є запорукою посилення національної безпеки. Членство в НАТО є питанням майбутнього, а сьогодні, власне опираючись на нашу мету набуття членства в Альянсі, ми звертаємося до наших партнерів із питаннями допомоги Україні в час теперішній. І ця допомога суттєва.

Із початку російсько-української війни ми отримали від США понад 760 млн доларів на безпекові та оборонні програми, а по курсу це близько 20 млрд грн. Чи зайві ці кошти для армії під час війни? Спільні маневри, навчання, інструктори, трастові фонди, політична, матеріально-технічна підтримка, зустрічі, візити, військова медицина — все це посилення національної безпеки держави. Без діалогу з НАТО в нас було б значно більше вбитих і поранених на війні, і Росія просунулась би набагато більше вглиб країни.

Тому, хоч би що нам співали “путінські снігурі” про нейтралітет, нам необхідно посилювати взаємодію з іншими країнами, групами країн, міжнародними організаціями, з НАТО, ЄС та іншими інституціями, набувати членства в них із тим, щоб ми не залишались віч-на-віч із ворогом. Тоді і перемога буде за нами, адже правда та міжнародна спільнота на нашому боці.

Майно, яке є нічийне, тобто нейтральне, саме по собі є спокусою, щоб його забрати. Тому і для України бути в безпековій системі значно краще і ефективніше, ніж бути поза дієвими інститутами безпеки.

Путіна знищить «закон Лермонтова»

Сергій Чирков

Після ганебної поїздки до Франції піраміда Голода могла, власне, й не падати. Бо і без неї всі, хто мав очі, зрозуміли: не жилець. Надто жалюгідним був Путін на зустрічі з тамтешнім президентом.

Інженер Олександр Голод звів свою піраміду 1999 року — за місяць до сходження Путіна на престол. Вона стала для москвитів певним символом: піраміда стоїть — Путін править. І от 29 травня знаменитий витвір упав. Склався, немов картковий будиночок. І навів на думки: а чи не станеться за місяць ще чогось логічного у цій ситуації?

І якби ж лише піраміда вішувала біду нинішньому правителю.

Своє вагоме слово погрожує мовити й “закон Лермонтова”, виведений колись Анною Ахматовою. Згідно з ним, усі важливі події, які Росія розпочинає у визначні дати поета, ламають хід її історії. На столітній ювілей почалася I Світова війна, на 150-річчя усунули від влади Микиту Хрущова. На століття від дня загибелі грянула вітчизняна війна 1941 року, на 150-річчя смерті — розпався Радянський Союз. Анексія Криму і війна на сході України припали, як відомо, на двохсотліття Михайла Лермонтова.

Не зайве згадати, що саме його Путін назвав своїм улюбленим поетом. Михайло Юрійович просто зобов’язаний тепер приділити увагу до сановного прихильника. Згідно зі своїм законом.

Про те, що влада у Кремлі от-от зміниться, прогнозують і провідні аналітики та політологи. Одні стверджують, Путін не переживе 2017 рік як правитель. Інші, посилюючись на процеси у найближчому оточенні президента, натякають, що готується його фізичне усунення.

Навіть найвідданіші прибічники режиму не виключають завершення путінського правління. Хоча загрозу бачать на Заході: звідти, на їхню думку, має прийти погібель. Надто вже там не злюбили їхнього вождя.

Сповнений поганих передчуттів і сам лідер. Неконтрольований страх змусив його летіти до Парижа трьома різними маршрутами у трьох літаках.

Слухають москвити такі новини й лише ріпи чухають: схоже, наш Володимир Володимирович таки відцарював. І заспокоюють одне одного: “Якось воно й без нього буде. Ще ніколи не було, щоб ніяк не було”.

Минулого місяця з російської глибинки надійшов ще один знак. У найбільш зрозумілій, так би мовити, обгортці.

У Волгоградській області чолов’яга подавився салом. Випив із товаришем, вирішив закустити. Воно б і нічого, у країні високих духовних скрепів щодня хтось гине за подібних обставин. До пророчого цей випадок піднесли характер закуски (сало) і її параметри (3х4 см), сумлінно зафіксовані тамтешніми правоохоронцями.

Допитливі громадяни виміряли: смертельний кусень сумірний із площею окупованих Московією земель — у Криму і на Донбасі. У масштабі один до десяти мільярдів.

Такий-от збіг. Картина в мініатюрі відтворила випадок із Путіним. Той також випив — на честь завершення сочинської Олімпіади — і вирішив закустити ласим шматком України. І також вдавнися. Різниця лиш у тім, що безрідний москвит сконав одразу, а сановний — досі соває ніжками. Он і до Парижа злітав...

Київ переграє Москву на дипломатичному фронті

Сергій Чирков

Президент України в очній зустрічі заручився підтримкою такого важливого політичного гравця, яким є канцлер ФРН Ангела Меркель. Ввів у тонкощі українсько-російських стосунків новообраного президента Франції Еммануєля Макрона. Звів політичний годинник із прем’єр-міністром Канади Джастіном Трюдо. Провів низку телефонних переговорів із парламентарями і посадовцями країн Європи і США.

Увінчали дипломатичні зусилля показові випробування новітньої ракети і відкриті послання Петра Порошенко керівникам країн “великої сімки”. З одного боку, Україна продемонструвала наростаючу воєнну міць, з іншого — нагадала європейцям, чим може обернутися для їхніх країн нехтування реальними загрозами і заклала не повторювати помилок минулого.

А Путін вдавня до звичних заходів у стилі КДБ: брудних інформаційних атак, підкилним тиску на нечисленних політичних симпатиків і, на завершення, — передав через італійського прем’єр-міністра Паоло Джентілоні послання учасникам саміту. Знову-таки — секретне.

Як показали перебіги самітів, підготовчу роботу Україна виграла. І за стилем, і за

У Брюсселі та Римі відбулися два важливі саміти. Їхні рішення можуть відчутно вплинути й на подальший перебіг збройного протистояння на Донбасі. Тож логічно, що і Київ, і Москва виявили напередодні зустрічі світових лідерів певну дипломатичну активність.

наступальністю, і за націленістю на конкретний результат.

В обох зустрічах вперше мав узяти участь новий президент США. Колективна Європа і прагнула знайомства з Трампом, і побоювалась.

В оборонному Альянсі настільки були не впевнені у результатах перемовин, що пішли на пониження статусу зустрічі. Замість планового саміту вирішили провести у бельгійській столиці робочу вечерю.

Адже президент США називав НАТО застарілою й малоефективною структурою, закидав союзникам невиконання фінансових зобов’язань і обіцяв захищати тільки платоспроможних членів блоку.

Загроза зриву витала й над самітом “великої сімки”. І не лише через передвибірні обіцянки Дональда Трампа. Уже під час засідань загострилися розбіжності з питань торгівлі і захисту клімату. Відкинув президент США й запропонований Італією проект підсумкової заяви з питання кризи біженців. Його опір був настільки серйозним, що в опонентів почали з’являтися сумніви щодо доціль-

ності щорічних зустрічей глав держав і урядів.

Ми, напевне, ніколи не дізнаємося, хто і якими аргументами схилив норвільного Трампа до зустрічного компромісу. Але обидва саміти досягли головного: збереження єдності західних демократій. США і НАТО заявили про близькість в оцінках світових загроз і намір об’єднаного протистояння. “Велика сімка” також зуміла вийти з кризи внутрішнього протистояння. Тут не змогли домовитися лише щодо боротьби проти змін клімату на планеті.

Результатами самітів певною мірою може бути втішена й Україна.

Генеральний секретар НАТО Єнс Столтенберг по завершенні “робочої вечери” з Трампом повідомив: Альянс продовжить тісне партнерство з нашою країною. Надаватиме практичну і політичну підтримку й рішуче сприятиме “зусиллям, спрямованим на виконання Мінських угод”. Заява президента США також мала радше проукраїнський, ніж промосковський характер. Він наголосив: Альянс має приділяти величезну увагу “загрозам з боку Росії на східних та південних рубежах НАТО”. Вагомість цих слів підтвердила нагальна інформація з Вашингтона. У проекті федерального бюджету США на 2018 рік серед іншої допомоги передбачена можливість надання Україні летальної зброї. На це не зважувалася жодна з попередніх адміністрацій Білого дому.

Підтримку Києву в протистоянні з агресивним сусідом вчергове задекларували й лідери “великої сімки”. Відповідальність за війну на Донбасі вони однозначно покладали на Кремль, відкинувши брехливі заяви Путіна про відсутність його загарбницьких військ на території України. Підсумкове комюніке саміту містить незаперечну підтримку територіальної цілісності України. Висловлено також імовірність посилення санкцій проти РФ, якщо та не виконає взятих у Мінську зобов’язань або владеться до агресивних дій.

Москва на рішення світових лідерів відповіла провокацією у повітряному просторі Великобританії. Путін продовжує вигравати армійськими м’язами, яких вже мало хто боїться.

Народний депутат ВР Ірина Фріз:

— 8 червня 2017 року парламент ухвалив дуже важливий проект закону. Це дозволить закласти додаткову основу для майбутніх доктринальних документів у секторі безпеки та оборони.

Саме цей склад парламенту 23.12.2014 року конституційною більшістю (303 — “за”) підтримав закон, поданий Президентом України Петром Порошенком, яким було скасовано ганебну політику позаблоковості та багатовекторності.

Щиро дякую спікеру Андрію Парубію за наполегливість і принципову послідовність у підтримці євроатлантичної інтеграції. Як ініціатор і співавтор законопроекту 6470, хотіла б назвати 5 основних причин, чому нам потрібний цей закон саме зараз.

Перше. Політика нейтралітету виявилася не лише хибною, а й відверто зрадницькою, адже за цей час було майже зруйновано наш сектор безпеки і оборони. За нав’язаний Януковичем і його приспівників

ми нашій державі нейтралітет ми вже заплатили найвищу ціну — понад 10 000 українських громадян загинуло, серед яких понад 3000 наших бійців, кожен із яких герой. Ми втратили 10 % території. Економічні втрати сягають майже 70 млрд доларів.

Друге. Стандарти НАТО — це не тільки висока боєздатність власних військ, а й інша етика й культура відносно військових і цивільних.

Третє. НАТО — це організація, пріоритетом якої є демократичні цінності, які сьогодні захищає український народ.

Четверте. Членство в Альянсі — це наперед передження конфліктів, співпраця та довіра у вирішенні безпекових питань.

П’яте. Всі члени НАТО — це розвинуті й успішні держави.

Сьогодні ми робимо історичний вибір і впевнено рухаємося шляхом євроатлантичної інтеграції.

Україна має увійти до блоку успішних держав, об’єднаних Угодою про колективну безпеку.



— Які головні підготовчі заходи заплановано до з'їзду?

— Цього року 14 вересня минає 4 роки з часу проведення IX з'їзду «Просвіти», за Статутом маємо провести черговий з'їзд, на якому вирішимо нагальні питання.

Згідно зі Статутом ВУТ «Просвіта» ім. Тараса Шевченка необхідно найближчим часом провести сесію Головної ради, де визначимося з датою та нормою представництва на з'їзді. Центральне правління рекомендує провести X з'їзд у жовтні.

Отож розпочинаємо підготовку до проведення X з'їзду: збори первинних організацій, районних, міських і обласних конференцій. Найголовніше — ми повинні зорієнтуватися, яка ситуація в первинних організаціях, на районному рівні. Усі проблеми згрупуємо і обговоримо на з'їзді. Саме зараз треба активізувати нашу національно-просвітницьку роботу.

Дуже показовою була самоорганізація українців на Майдані. Коли почалася агресія Росії проти України, окупація Криму, війна на Донбасі — на той час в Україні вже практично не було армії, через те агресор сподівався на легку перемогу. Але народ zorganizувався, узяв оборону країни в свої руки.

Нині російська агресія триває, на сході гинуть найкращі сини й дочки українського народу.

На Правлінні обговорювали, як нам за цих умов, коли триває війна, активно й ефективно вести просвітницьку роботу, знаходити нові форми роботи. Ці проблеми треба порушити на зборах первинних організацій, районних, обласних конференціях і вийти з пропозиціями на з'їзд.

Узгоджуємо графік проведення районних, обласних конференцій, щоб на них обов'язково були присутні представники вищих структурних підрозділів.

— **Наближається ювілей — 150 років від заснування «Просві-**

Готуємося до з'їзду

7 червня відбулося розширене засідання Центрального правління ВУТ «Просвіта» ім. Тараса Шевченка. Одне з найважливіших питань на порядку денному — черговий X з'їзд Товариства «Просвіта».

Про це говоримо із заступником голови, відповідальним секретарем ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка Миколою НЕСТЕРЧУКОМ.

ти». На з'їзді обговорюватимуть відзначення цієї дати?

— Це одне з важливих питань. Необхідно вирішити, як гідно зустріти цю визначну дату.

Хочемо налагодити тіснішу співпрацю всіх просвітнянських осередків із місцевою владою, аби вона хоч частково закладала кошти в бюджет на наші заходи. Тоді національно-просвітницька робота, спрямована на зміцнення державності, піднесення престижу української мови, культури, рухатиметься активніше. Як приклад, робота Івано-Франківської, Львівської, Тернопільської «Просвіти», які тісно співпрацюють із владою. Там, де просвітняни вчасно доводять свої плани до місцевої влади, їм допомагають і фінансово, і організаційно, і «Просвіта» має заслужену пошану й повагу.

— **Про що ще йшлося на Правлінні?**

— Також затвердили Положення про Народну премію імені Тараса Шевченка, яку цього року вже вручили. Наступного року маємо долучити до цього заходу національні творчі спілки, виготовити дипломи, медалі. Голова Національної спілки майстрів народного мистецтва Євген Шевченко зобов'язався провести цю роботу. Створили Комітет з премії, куди від «Просвіти» увійшли голова Товариства Павло Мовчан та художник Анатолій Гайдамака.

Активно обговорювали стан справ із українською мовою. Без

скасування сумнозвісного закону Ківалова-Колесніченка квоти на українську мову на радіо, телебаченні проблеми не вирішують. Ми готуємо листи, звернення до Президента, Верховної Ради.

Порушили питання про відбудову Десятинної церкви в Києві. Проблему охарактеризував Павло Мовчан. Як відомо, біля історичного музею, неподалік від Андріївської церкви, на місці, де раніше була історична пам'ятка — стара церква часів Київської Русі — й залишився фундамент. Нині УПЦ МП поставило невелику кам'яну споруду і вже претендує на володіння цією територією. Треба вивчити всі нюанси цього питання, проконсультуватися з фахівцями, релігієзнавцями і звернутися до сесії Київради, до мера Віталія Кличка. Бо може статися так, як із Києво-Печерською лаврою, якою нині фактично володіє так звана УПЦ МП.

Анатолій Гайдамака, художник, лауреат Шевченківської премії розповів про те, що хочуть звести пам'ятники тоталітарної епохи і зробити музей тоталітаризму. Є питання щодо місця, де це зробити. Доречно було б розмістити його біля пам'ятника Голodomору — внизу, в парку, який треба впорядкувати — і він піде саме для цієї мети: ось тут музей Голодомору, а поруч ті, що влаштували цю трагедію. Цю пропозицію підтримали.

Спілкувалася Надія КИР'ЯН

«Дуже хотілося б публікацій, які стосуються досвіду роботи районних осередків»

класниками, учнями СПТУ № 16, студентами коледжу. На такі зустрічі запрошуємо співробітників військового комісаріату, до речі, також АТОВців.

У Коростенському музеї бували і Павло Мовчан, і Володимир Семистяга. З Володимиром Семистягою я говорила про унікальну людину, просвітнянина майже з 30-річним стажем, «поліського Сковороду» — Миколу Івановича Брицуна. Результати його подорожей по Древлянській землі у 4-х збірниках, на сторінках яких унікальний матеріал з історії, археології, етнографії. Наближається Микола Іванович до славного 80-літнього ювілею.

Серед тих, хто 17 листопада схилив голови перед пам'яттю 359 страчених учасників II-го Зимового походу у с. Базар Народницького району, були і коростенські просвітняни.

В музеї коростенців зі святами вітав самобутній фольклорний колектив «Бовсунівські бабусі» (колядки, щедрівки, петрівки, жнивварські пісні). Дійство відбувалося при переповненому залі.

Уже третій рік поспіль учні 7-Б класу НВК № 12 під керівництвом активної просвітнянки Тетяни Петрівни Гурської водять

вертеп, який славить Добро, Людяність.

Дітей радо зустрічають у різних організаціях, обдаровують цукерками, канцелярським приладдям, грошима.

Не залишається Коростенська «Просвіта» поза громадським життям міста. Просвітняни були серед учасників урочистих зборів, присвячених Дню соборності України.

Коростень — місто старовинне, з унікальною історією, багатоконфесійне. Але на 10 православних громад, які підпорядковуються Московському Патріархату, всього дві церкви Київського Патріархату. Під час виборів великий відсоток виборців голосує за «Наш край» та «Опозиційний блок»...

«Слово Просвіти» читаємо, статті обговорюємо. Дуже хотілося б публікацій, які стосуються досвіду роботи районних осередків.

Запрошуємо в гості кореспондентів.

Пишу, щоб нагадати про районні організації. Адже можна за рік провести масштабні, красиві заходи. А от як працювати цілий рік? Як привабити молодь? Більшість наших просвітнян — пенсіонери.

Що єднає Хмельницьку міську «Просвіту» і поліцію Хмельниччини?

Павло ХОРОШЕНЮК, член правління Хмельницької міської «Просвіти», заслужений журналіст України

Відповідь однозначна: любов до України!

Нещодавно, з ініціативи Миколи Семенишина, начальника Головного Управління Національної Поліції у Хмельницькій області підписали Угоду про співпрацю з Хмельницькою «Просвітою», а важливість цього вже засвідчена конкретними успішними заходами.

Сьогодні найголовніше у системі реформ МВС — це зміна ставлення і громади, і влади до поліції. А щоб зміни ці сталися, треба змінюватись, найперше, поліцейським.

«Освіченість, інтелігентність, ерудиція — саме це має вигідно вирізнити українську поліцію», — впевнений головний поліцейський Хмельниччини.

А «Просвіта» — найкращий партнер задля успіху на цьому шляху.

Щоб достойно служити і чесно виконувати свій професійний обов'язок, недостатньо лише одягнути поліцейську форму і дотримуватися Закону України про Національну поліцію. Дещо з професійних навичок можна запозичити у зарубіжних колег, як-от у Консультативній місії Євросоюзу, що проводить дуже корисні тренінги. Але грамотна мова, культура зовнішньої і внутрішньої, самоповага, патріотизм — це не тільки піднімає до нових професійних висот, а й зобов'язує працювати над собою, і у цім допомагає «Просвіта». Найперше — це культ рідної мови і Шевченкового слова.

Вже перша зустріч голови МО «Просвіти» Зої Діденко з працівниками ГУ НП в Хмельницькій області переконала в тому, що українська мова — нашого життя основа. Рідне слово — чинник державотворення і націєтворення, бо національний дух формується в серці людини й виявляється у рідній мові.

Дуже потрібним є просвітницький проект «Вічний як народ». Шевченківські уроки відкривають слухачам невідомі сторінки життя і творчості Великого Кобзаря. Ілюстрували розповіді відеофільмами «Край, де народився геній», «Тарасова го-

ра», «Земля Подільська, яку сховав Тарас».

Особливу цікавість викликала анкета «До чи від Шевченка?», що розкрила актуальність слова і думки Генія.

Урочисто й зворушливо читає поезії «Мені однаково» генерал поліції Микола Семенишин разом з учасниками конкурсу «Свою Україну любіть», який відбувся у світлиці Народного Дому «Просвіти».

Щомісяця у приміщенні ГУ



Микола Семенишин

НП у Хмельницькій області проходять відеолекції проекту «Вартість українства», участь у яких беруть голова МО «Просвіти» Зоя Діденко, члени правління Тетяна Дуляк, Ірина Князюк, інші.

Розповіді та відеофільми про Героїв Крут, Гетьмана Павла Скоропадського, Симона Петлюру, Олега Ольжича та інших видатних діячів української історії допомагають поліцейським успішно скласти тест на патріотизм.

З нагоди державного відзначення 100-річчя Української національної революції планується засідання круглого столу за участю відомого журналіста, головного редактора газети «Проскурів» Богдана Теленька.

Щомісячним є візит-відповідь Хмельницької поліції в Народний Дім «Просвіти». Крім цього, працівники поліції бажані гості під час проведення тематичних заходів у світлиці Народного Дому.

Хмельницькі просвітняни і надалі співпрацюватимуть з охоронцями правопорядку, словом і справами допомагаючи поліції Хмельниччини стати найкращою в Україні.



Зоя Діденко знайомить з музеєм «Просвіти»

Г. В. БІЛОУСОВА, член «Просвіти», науковий співробітник музею

Шановні просвітняни!

Торік у листопаді відбулися звітно-виборні збори Коростенської «Просвіти», на яких осередок поповнився новими членами (вчителі шкіл, музейні працівники, приватні підприємці, пенсіонери). Головою обрали Людмилу Григорівну Ліневич (Леоніда Онисійовича Калимчука, багаторічного голову осередку, обрали Почесним головою).

Оновлена «Просвіта» свою діяльність почала з організації передплати на «Слово Просвіти». Завдяки допомозі спонсорів у Коростені та районі газету отримують 17 шкіл, міська та районна бібліотека, міський і районний відділ освіти, СПТУ № 16.

Поза увагою просвітнян не залишилися патріотичне виховання молоді. В Коростенському краєзнавчому музеї створено змістовну експозицію, яку присвятили коростенцям-учасникам АТО (наші АТОВці побували в усіх «гарячих точках», адже на Житомирщині формується 95-та аеромобільна бригада, 30-та окрема Новоград-Волинська механізована бригада). 300 учасників АТО, 11 загиблих, інваліди, поранені. АТОВці — часті гості музею, приходять разом із сім'ями, друзями. Організуємо зустрічі воїнів із молоддю: старшо-



Започатковано «Велику українську енциклопедію»

Енциклопедичні видання концентрують, систематизують і уявляють знання, систему цінностей, духовний потенціал і часово-просторовий континуум певного суспільства чи історичного періоду. Роль енциклопедій національного рівня (а з-поміж них й універсальних) актуалізується в періоди трансформаційних зламів, історичних, суспільно-політичних і соціально-економічних перетворень, пошуку та утвердження нових ідентичностей. Наявність національної енциклопедії універсального типу є вагомим елементом престижу й авторитету держави, мірилом розвиненості суспільства та його культури, цивілізаційного рівня нації.

Анатолій ЗБОРОВСЬКИЙ,
м. Ірпінь, Київська обл.

Нещодавно Державна наукова установа “Енциклопедичне видавництво” започаткувала випуск “Великої української енциклопедії” (ВУЕ). Це перше за доби незалежності універсальне багатомовне енциклопедичне видання з усіх галузей знань. Основою концепції ВУЕ стала україноцентричність. За усталеною для універсальних енциклопедій традицією частка власне національного матеріалу у ВУЕ становитиме не менше третини обсягу видання.

ВУЕ планується як багатомовне видання, що містить понад 80 тисяч гасел. Значна частина їх вводиться в енциклопедичний обіг уперше. В енциклопедії подано поняття і категорії усіх галузей знань. У стислій і доступній формі представлено найвидатніші події та постаті світової історії, науки,

За програмою “Українська книга” вже вийшов у світ перший том “Великої української енциклопедії”. Серед авторів його статей — широке коло фахівців із різних знань багатьох академічних установ, вишів, державних інституцій. Є і відомі фахівці, і нові імена.

У статті “Автономна Республіка Крим” про російську окупацію півострова написано так: “Уночі з 26 на 27.02.2014 будівлі ВР і РМ А.Р.К. було захоплено озброєними людьми без розпізнавальних знаків, які виявилися бійцями підрозділів спецпризначення Збройних сил РФ. 16.03.2014 у А.Р.К. і м. Севастополь відбувся т. з. “референдум” про приєднання Криму до РФ, наслідком якого стала анексія Криму Росією. У квітні 2014 Верховна Рада України визнала А.Р.К. і м. Севастополь тимчасово окупованою територією. До її повернення під контроль України органи влади А.Р.К. і представництво Президента України в А.Р.К. перебувають у м. Херсоні”.

На жаль, енциклопедія не позбавлена певних хиб. Наприклад, у статті “Айвазовський” повідомляється, що знаменитий художник навчався у “феодосійському уїзному училищі”. Правильно: повітовою. Головна редакційна колегія, Державна наукова установа “Енциклопедичне видавництво” обіцяють, що будуть вдячні читачам за відгуки й побажання у зв’язку з виходом першого тому “Великої української енциклопедії”, візьмуть їх до уваги при підготовці наступних томів.

Однак наклад ВУЕ становить лише одну тисячу примірників. А бібліотечна мережа України нараховує близько 40 тисяч бібліотек. Публічних бібліотек в Україні (без урахування тимчасово окупованих територій) майже 16 тисяч (з них 13253 — у сільській місцевості). Тобто, якщо весь наклад ВУЕ розподілять тільки по бібліотеках, то лише кожна сота бібліотека отримає українську енциклопедію. А з публічних бібліотек — тільки кожна шістнадцята.

Мізерні наклади української книги — одна з причин процесів денационалізації і деградації нашого суспільства. І з огляду на політичну, культурну і безпосередньо військову експансію Росії, ці процеси вже загрожують існуванню нашої держави і нації.

Приміщення ДНУ «Енциклопедичне видавництво»-2.

Тетяна КРАЙНІКОВА

У цій конфліктній історії три основні учасники: Державна наукова установа “Енциклопедичне видавництво”, Державний комітет з телебачення і радіомовлення України, КМДА. Це ті, що очевидні. Ще називають усілякі прізвища, зокрема й широковідомі, натякаючи видавництво, що справа його марна. Натомість ми певні: чия правда, того й сила.

Диспозиція ДНУ “Енциклопедичне видавництво”

Колектив ДНУ “Енциклопедичне видавництво” бореться за своє приміщення. Упродовж останнього місяця зробили чимало конкретних кроків.

Адресували листи найвищим державним посадовцям (Президенту України П. Порошенку, Голові ВР України А. Парубію, Прем’єр-міністру України В. Гройсману, меру Києва В. Кличку та ін.). На підставі наших звернень до народних депутатів України депутатські запити подали Юрій Левченко, Іван Кириленко та Світлана Заліщук. 7 червня 2017 р. відбулося засідання Комітету ВР України з питань свободи слова та інформаційної політики, на якому головувала і слухала протидіючі сторони Вікторія Сюмар.

Не залишилася осторонь НАНУ, надіславши листи-звернення за підписом президента НАНУ Бориса Патона на підтримку “Енциклопедичного видавництва” до Президента та Прем’єр-міністра України. Вагомо підтримкою колективу Державної наукової установи стали підписи багатьох академіків НАНУ, наукової спільноти, небайдужих громадян, за що безмежно вдячні.

Триває інформування громадськості про хід справи через ЗМІ, під час наукових конференцій. Члени колективу збирають підписи на підтримку “Енциклопедичного видавництва”.

Диспозиція Держкомтелерадіо України

Держкомтелерадіо України, як засновник і головний розпорядник коштів Державної наукової установи “Енциклопедичне видавництво”, надавав і надає установі підтримку. Шоправда, не завжди вчасну... Тож в актуальній ситуації колектив ДНУ “Енциклопедичне видавництво” сподівається на рішучу позицію і

Чия правда, того й сила?

У “СП” (ч. 19 за 2017 р.) був матеріал про конфліктну ситуацію навколо приміщення, в якому донедавна працювала Державна наукова установа “Енциклопедичне видавництво”. Працювала, реалізуючи національний проект “Велика українська енциклопедія” в друкованій та електронній версіях. Але 27 квітня 2017 р. внаслідок рейдерської атаки співробітників фактично “викинули” з приміщення. Попри це, колектив не зневірився і рук не склав.

Про те, як тепер розгортається “театр бойових дій” навколо приміщення по вул. Богдана Хмельницького, 51-а, розповіла директор Державної наукової установи “Енциклопедичне видавництво” доктор історичних наук, професор Алла Миколаївна КИРИДОН.

дії свого засновника. І для цього оптимізму є підстави.

Держкомтелерадіо зніціював позови до судових інстанцій і відповідних владних інституцій. Упродовж місяця відбулося дві наради Держкомтелерадіо щодо ситуації з приміщенням Державної наукової установи “Енциклопедичне видавництво”. Отже, рефлексія проблеми відбувається.

Однією з ключових проблем, що спричинила рейдерську атаку на Державну наукову устанovu “Енциклопедичне видавництво”, є незавершеність роботи Комісії з припинення державного підприємства “Всеукраїнське державне спеціалізоване видавництво “Українська енциклопедія” імені М. П. Бажана” та Головної редакції Зводу пам’яток історії та культури України при видавництві “Українська енциклопедія” імені М. П. Бажана”. Цю ліквідаційну комісію створено відповідно до наказу Держкомтелерадіо ще 2013 (!), однак замість дії — лише бездіяльність. Незадовільна робота комісії призвела до накопичення боргів за оренду та комунальні платежі та боргів попередньої структури. Це проста і дієва схема: насамперед створити правову проблему, тоді зробити з Державної наукової установи “Енциклопедичне видавництво” боржника, а відтак викнути на вулицю на “законних” підставах. Тому вагомим кроком у просуванні до вирішення проблеми видається наказ Держкомтелерадіо про оновлення складу ліквідаційної комісії від 7 червня 2017 р. (де тепер немає окремих осіб, які й були зацікавлені в згаданій схемі). Принагідно колектив “Енциклопедичного видавництва” вдячний першому заступнику голови Держкомтелерадіо Богдану Черваку, чия совісна й непохитна позиція дає сили змагатися із “впливовими” людьми.

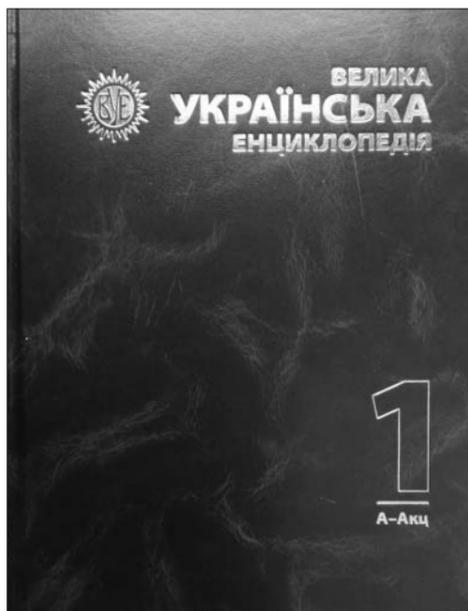
Диспозиція Київської державної міської адміністрації

Після багатьох інформаційно-комунікаційних заходів, зорганізованих Державною науковою установою “Енциклопедичне видавництво”, департамент комунальної власності КМДА став готовим до діалогу з видавництвом — відбулося засідання, де проблему принаймні обговорили.

Позиція КМДА така: акт оренди на приміщення може стати реальністю (що раніше було просто недосяжним), якщо буде сплачено борги попередньої структури або принаймні Держкомтелерадіо надасть відповідний гарантійний лист про надходження коштів у майбутньому.

Укладання акту оренди для Державної наукової установи “Енциклопедичне видавництво” стало обставиною непереборної сили з огляду на бездіяльність ліквідаційної комісії. Тому готовність урукомити цю комунальну “глибу” установа з обережною надією сприймає як перший крок до порозуміння. “Енциклопедичне видавництво” теж за це — за підписання акту оренди за адресою вул. Богдана Хмельницького, 51-а, яка й визначена в Указі Президента як місце її розташування.

Тож довкола приміщення Державної наукової установи “Енциклопедичне видавництво” триває боротьба. 8 червня 2017 р. питання мало розглядатися в Господарському суді м. Києва. Але судове засідання перенесено. Звісно, ДНУ “Енциклопедичне видавництво” сподівається, що його рішення буде таким, що після фрази “чия правда, того й сила” не буде потрібно ставити знак питання. Ми ж сучасна демократична держава, яка дбає про свій інформаційний простір?



культури; інтерпретовано найважливіші відкриття людського розуму і витвори людських рук, суспільні інституції та господарські структури, що вплинули на долю народів; відображено рух політичних і культурних ідей та динаміку наукових уявлень. Україна постає не лише органічною складовою частиною багатоманітного світу, а й суб’єктом його інтерпретації.

Підставовим при укладанні універсальної енциклопедії у друкованому та електронному варіантах є положення, що загальний реєстр гасел ВУЕ не є жорстко усталеною конструкцією. У процесі створення енциклопедії наповнення словника постійно знаватиме змін, зумовлених появою нових термінів і визначень та актуальної інформації. Ще більш мобільним є словник і текст портальної версії, яка уможливорює максимальне швидке оновлення інформації.

кої української енциклопедії”, візьмуть їх до уваги при підготовці наступних томів.

Однак наклад ВУЕ становить лише одну тисячу примірників. А бібліотечна мережа України нараховує близько 40 тисяч бібліотек. Публічних бібліотек в Україні (без урахування тимчасово окупованих територій) майже 16 тисяч (з них 13253 — у сільській місцевості). Тобто, якщо весь наклад ВУЕ розподілять тільки по бібліотеках, то лише кожна сота бібліотека отримає українську енциклопедію. А з публічних бібліотек — тільки кожна шістнадцята.

Мізерні наклади української книги — одна з причин процесів денационалізації і деградації нашого суспільства. І з огляду на політичну, культурну і безпосередньо військову експансію Росії, ці процеси вже загрожують існуванню нашої держави і нації.

Шановний Пане Президенте! Шановні народні депутати!

магатимуть ухвалення закону про державну українську мову?

Ніколи так гостро мовне питання не стояло перед українцями, як нині, бо воно зумовлене масштабами русифікації української нації впродовж століть, витлумленням носіїв українського слова.

Мова приходить до людини, як великий спадок пращурів, як об’явлення. Відступаючись від рідної мови, зраджуючи її, ми відступаємо від самих себе, від Всевишнього.

Захистити свої кордони від зовнішніх посягань Україна зможе лише на власному національному фундаменті. Повноцінне функціонування української мо-

ви в усіх сферах суспільного життя на всій території держави є гарантією збереження ідентичності української нації та зміцнення державної єдності України.

Ми, учасники обласного свята української мови, культури й духовності, просвітяни краю із музею “Пересопницького Євангелія” звертаємося до Вас, шановний Президенте та шановні народні депутати:

— Скасувати принизливий українофобський закон Ківалова-Колесніченка, що діє всупроти ст. 10 Конституції України;

— Ухвалити закон “Про державну українську мову”.

Пересопниця, 22 травня 2017 р.



Говорили, балакали — сіли, та й заплакали...

Юлія БОНДАРЕНКО

Уявімо, що ви людина, яка мріє про кар'єру державного службовця. У загальній частині подано визначення основних понять Порядку, згідно з якою “Учасник атестації — це особа, яка претендує на зайняття посади державної служби та зареєструвалася для проходження атестації в установленому порядку”. У цьому визначенні два моменти: один тішить, другий насторожує. Перший — ви претендуєте не на роботу на державній службі, а на “зайняття” посади. Схоже на гру — хто перший сяде на стілець, той і перемає. Другий — порядок реєстрації для проходження атестації не встановлено, про цю процедуру в документі нічого не сказано.

Відповідно до п. 3 “Атестація проводиться з метою визначення рівня вільного володіння державною мовою осіб, які претендують на зайняття посади державної служби”. Тут постає питання, а які є рівні вільного володіння державною мовою?

Атестуватимуть у відповідному закладі — це “уповноважений вищий навчальний заклад — вищий навчальний заклад, який відповідно до ліцензії здійснює підготовку здобувачів вищої освіти в галузі знань “Публічне управління та адміністрування”. Варто зазначити, що згідно з п. 20, якщо ви працюєте або навчаєтесь в уповноваженому вищому навчальному закладі, то проходити в ньому атестацію не можете, для цього потрібно шукати інший подібний заклад.

Про атестаційну комісію у Порядку сказано, що її утворює уповноважений вищий навчальний заклад (далі — УВНЗ) (п. 5). А керівник цього закладу здійснює формування, організацію роботи та контроль за діяльністю атестаційної комісії (п. 6). Атестаційна комісія складається з чотирьох осіб: голова і троє членів. Про критерій відбору до складу комісії у Порядку зазначено лише, що вони повинні мати освіту за спеціалізацією “українська мова і література” спеціальності “Філологія”, про досвід роботи за спеціальністю не йдеться. Щодо рівня освіти, то щонайменше один із членів атестаційної комісії повинен мати науковий ступінь не нижче доктора філософії (п. 8), і більше ніяких вимог. Тому ситуація, коли атестацію прийматиме людина з дипломом бакалавра, яка все життя, наприклад, працювала в сфері торгівлі, або взагалі не працювала, але чимось привабила керівника УВНЗ, цілком можлива.

Персональний склад комісії затверджує наказом керівник УВНЗ. Чергове питання — на яких умовах працюють члени атестаційної комісії? Вони отримують платню за роботу в комісії? Якщо так, то за який період роботи, бо вона не постійна, і хто цю роботу фінансує? В яких правових стосунках вони з УВНЗ? І взагалі, як керівник формує атестаційну комісію? За яким критерієм визначають, хто буде головою атестаційної комісії?

У п. 9 зазначено, що Голова атестаційної комісії “організовує роботу атестаційної комісії”, але

“Краще не робити — ніж робити погано”, — каже народна мудрість. “Аби було”, — відповідає мудрість бюрократична. Перехід чиновництва на українську мову під час виконання службових обов’язків залишається великою проблемою. Задля її вирішення на державному рівні Кабінет Міністрів ухвалив постанову “Про організацію проведення атестації осіб, які претендують на вступ на державну службу, щодо вільного володіння державною мовою” від 26 квітня 2017 р. № 301 (<http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=249955971>), якою затвердив “Порядок атестації осіб, які претендують на вступ на державну службу, щодо вільного володіння державною мовою” (далі — Порядок).

Тобто, як казав один політичний діяч, “процес пішов”. Але... Керуючись вказаним вище Порядком, спробуємо змоделювати, як це відбуватиметься.



ж ця функція вже належить керівникові УВНЗ (п. 6)?

Згідно з п. 9 Положення голова атестаційної комісії “визначає обов’язки секретаря атестаційної комісії”. А секретаря призначає керівник УВНЗ “з числа його працівників, і він не є членом атестаційної комісії” (п. 10). Виходить такий собі слуга двох хазяїв із невідомо якою зарплатнею і, мабуть, унікальною посадовою інструкцією.

Проводити свою роботу атестаційна комісія буде у строки, визначені графіком, який пропонує голова атестаційної комісії, а затверджує наказом керівник УВНЗ. Положенням не визначено, за яким принципом створюватимуть графік. Звідки атестаційна комісія знатиме про потребу в її роботі? До неї може звертатися (нагадаємо, процедура реєстрації не прописана) будь-хто, кому намріялось працювати державним службовцем, чи передбачена співпраця з центрами зайнятості, або безпосередньо з державними установами, у яких з’являються відповідні вакансії? Як робота атестаційних комісій узгоджена з формуванням кадрового резерву? На жаль, на ці питання Порядок відповіді не дає.

Пункт 11 “Голова та члени атестаційної комісії у разі виникнення конфлікту інтересів та обставин, що викликають сумнів у їх безсторонності, повинні бути відведені від розгляду відповідного питання. У разі наявності таких обставин голова та члени атестаційної комісії можуть заявити про самовідвід. Відвід (самовідвід) повинен бути вмотивований і здійснений до початку розгляду відповідного питання”.

Тут декілька запитань. Які це обставини, що викликають сумнів у їх безсторонності? Наприклад, у члена атестаційної комісії алергія на парфум учасника атестації. Це вже буде підстава для відводу (самовідводу)? Якщо кілька або всі члени комісії заявлять про самовідвід, що тоді буде із запланованою атестацією? Що робити у такому випадку учаснику атестації?

Далі у п. 11 зазначено, що “рішення про відвід (самовідвід) приймається на засіданні атестаційної комісії більшістю голосів її членів, які беруть участь у ньому. Член комісії, щодо якого приймається рішення про відвід (самовідвід), не бере участі в голосуванні”. Ситуація: два члени атестаційної комісії беруть самовідвід, відповідно, за це голосувати можуть два інших члени комісії, один голосує “за”, другий “проти”, що тоді?

У п. 12 вказано, що “засідання атестаційної комісії є правомочним, якщо на ньому присутні не менш як дві третини її членів”. Скільки це: дві третини з чотирьох?!

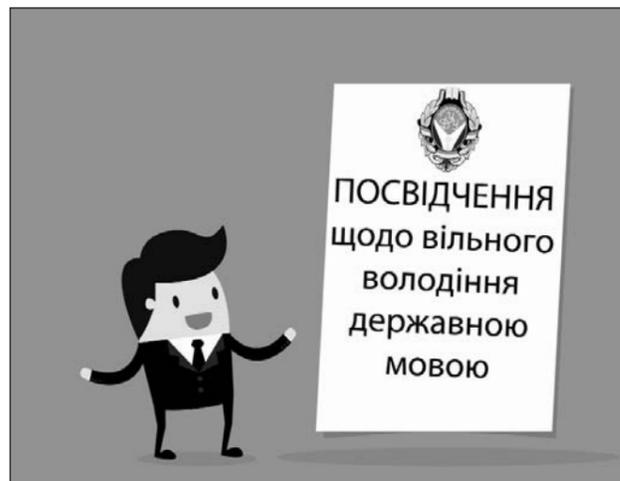
Далі зазначено, що “протоколи засідань атестаційної комісії (до речі, у Порядку не вказано хто саме повинен їх вести), відомості про результати атестації та матеріали атестації зберігаються в УВНЗ протягом трьох років”. У п. 54 сказано, що “за результатами атестації в письмовій та усній формі атестаційна комісія приймає рішення про видачу учаснику, який успішно пройшов атестацію, посвідчення щодо вільного володіння державною мовою” (хто їх виготовляє? за які кошти? як проводять облік посвідчень? Порядок відповіді не надає), згідно з п. 60 посвідчення діє безстроково. Пунктом 59 передбачено, що в разі втрати чи пошкодження посвідчення на підставі заяви особи, що пройшла атестацію, УВНЗ може видати дублікат. Але, якщо матеріали про проходження атестації зберігають три роки, то на підставі чого видадуть дублікат особі, яка втратила посвідчення через 3,5-4-5... років?

Не має дивувати учасника атестації і присутність на ній не-

знайомих людей, які не є членами атестаційної комісії або секретарем. Пункт 13 дозволяє бути присутніми під час проведення атестації представникам громадських об’єднань. Рішення щодо їхньої присутності ухвалює керівник УВНЗ, на підставі письмової заяви громадського об’єднання, яку потрібно подати до УВНЗ не менш як за п’ять календарних днів до початку проведення атестації. Порядок не пояснює, у якій кількості й у якій формі реалізується їхня присутність.

До розділу “Організація і проведення атестації” є питання стосовно формування атестаційних завдань. Хто їх розробляє? Хто контролює їхню якість? Хто виготовляє тестові завдання? За які кошти їх виготовляють? Тестування здійснюють лише у паперовій формі, чи можливе комп’ютерне тестування? Якщо так, то хто, як (організаційно, технічно) це робить?

У разі можливості УВНЗ самостійно формувати атестаційні завдання може трапитись так, що в одних закладах тести будуть простішими, а в інших складнішими. Не важко здогадатись, куди учасники атестації переважно подаватимуть заяви на участь у конкурсі. Мабуть, щоб уникнути такої ситуації, доречно створити



незалежний орган, який би централізовано розробляв завдання для атестації претендентів на державну службу.

У п. 25 вказано, що “атестація в усній формі включає: ділову розмову за визначеним сценарієм; повідомлення-презентацію на встановлену атестаційною комісією тему”. Не зрозуміло, коли учаснику атестації повідомляють про сценарій і тему повідомлення-презентації, і що таке у цьому випадку повідомлення-презентація.

У п. 29 вказано, що кількість тестових завдань — 25. Як за такої кількості завдання розподілятимуть за темами (скільки, наприклад, на знання орфографії, скільки на синтаксис)? І чому 25? Наприклад, ЗНО з української

мови для випускників шкіл 2016 року передбачало 33 завдання.

Стосовно безпосереднього проходження атестації у п. 32 сказано, що “до проходження атестації допускаються особи, присутність яких зафіксована секретарем атестаційної комісії перед початком такої атестації за списком осіб, які подали заяви щодо проходження атестації”. Тобто, перед початком атестації секретар робить за списком перекличку, і хто не відгукнувся, того й не допускають. Що значить бути зафіксованим секретарем — незрозуміло. І якщо така “фіксація” не відбулась, то що тоді робити особі, яку не допустили до заявленої атестації?

У п. 36 вказано, що тривалість виконання завдань становить 60 хвилин, а у п. 38 зазначено, що після закінчення, відведеного для виконання тестових завдань та переказу, голова атестаційної комісії оголошує про його закінчення. Початок виконання завдань повинен бути чітко зафіксований і доведений до учасників атестації. Ця процедура відсутня в Порядку.

Під час проведення атестації передбачено ведення відповідних відомостей (п. 37, 42, 44, 49, 52) проте ні форми цих відомостей, ні процедури їх заповнення Порядок не надає! Але ж це основні документи, на підставі яких надають посвідчення учаснику атестації. Ці документи будуть головними у разі перевірки роботи атестаційної комісії, виникнення конфліктних ситуацій тощо. Вони повинні мати уніфіковану форму, та й питання “хто?” і “за який кошт?” їх має виготовити також доречно.

У п. 55 зазначено, що “результати атестації доводяться до відомо учасників атестації”, але не пояснено, хто і в якій спосіб це робить.

І якщо пунктом 55 передбачено доводити до відомо результати атестації усім учасникам, то не зрозуміло навіщо п. 58: “Учасникам, які не пройшли атестацію, вручається або надсилається за їхньою заявою лист за підписами голови та секретаря атестаційної комісії, в якому повідомляється про результати атестації” (і звідки учасники, які не пройшли атестацію, можуть знати, що їм потрібно написати заяву, щоб їм вислали лист з інформацією, що вони не пройшли атестацію?).

І ще одна дивина, вже у вимогах щодо рівня мовної компетентності осіб, які претендують на зайняття посади державної служби. До таких вимог належить застосування “українських відповідників до поширених конструкцій російської мови, зокрема з прийменниками “в”, “из-за”, “около”, “по”, “при”, “у”. Ова! Щоб скласти іспит на знання української мови, потрібно знати російську!

Багато запитань, і це лише щодо процедури проведення атестації. Хочеться ясності, бо чим більше світла, тим менше тіні, в якій ховається корупція.



Григорій ДОНЕЦЬ,
Київ

Про Бабин Яр у контексті наших реалій

Поділяючи думку Раїси Гусленко про право “всіх убійних в Бабиному Яру” на гідне вшанування (“СП”, ч. 22 за 2017 р.), одночасно дивуюся, чому ця проблема зводиться лише до періоду II Світової війни. На сьогодні досліджено і оприлюднено багато історичних фактів і архівних матеріалів, які чітко свідчать, що масові поховання у районі Бабиного Яру московсько-більшовицькі карателі проводили ще від початку 1930-х років. Себто, там лежать жертви Голодомору і сталінських репресій. Невже ті українські страдники не варті нашої уваги? Існують аерофотознімки, зроблені німецькими розвідувальними літаками, 1939 та 1944 років, які дають можливість доволі точно визначити місця масових поховань, і ними неодмінно слід скористатися Українському інституту національної пам’яті. Адже й досі достеменно не встановлено ні кількості загиблих, ні місць захоронень.

Южне і т. д. А коли Путін “визначив” нам квоти на українську територію і на поширення нашої мови й, здавалося б, ми мусіли вчинити рішучий супротив “русскаму міру”, то не десь у зросійщеному Криму, а у Львові ми почули дикий заклик “разгаваривать па-рускі” і казати “єдина страна”. І це у час війни з Росією! Коли ж наші олігархічні телеканали почали продукувати українські серіали, то вони майже всі виявилися російськомовними, і один доволі відомий письменник, представник суцільного, по телебаченню нам пояснив, що в цьому, мовляв, нічого страшного немає, головне — це український (!) контент.

Особливо неприємно вразив останній конкурс (даруйте, шоу) “Голос країни”, де з якогось дива три члени журі з чотирьох спілкувалися з конкурсантами і телеглядачачи мовою окупанта, і лише Тіна Кароль говорила державною мовою, втім іноді збиваючись на російську. Але найприкріше було те, що десь із сотні юних співаків тільки п’ятеро чи шестеро говорили українською, зокрема і... в’єтнамський студент, який, на превеликий сором, чомусь дуже здивував своєю українськомовністю (взагалі-то природною для студента-іноземця) українських співаків-“тренерів”. Цей чудовий в’єтнамський хлопчина на ім’я Хан дав урок майже всім учасникам-курсантам із Києва, Харкова, Дніпра, Хмельницького та інших населених пунктів України, які неспроможні були висловитися своєю державною (рідною) мовою. Це,

по суті, вирок нашій державі і всім її керманічам.

У цьому зв’язку особисто мене збентежило те, що до участі в державницькому, патріотичному об’єднанні “Українська альтернатива” запрошено колишнього президента Леоніда Кравчука і Віктора Ющенка. За що така честь? Ось переді мною газета “Літературна Україна” за 3 березня 1994 року, де констатується: за роки відновленої незалежності в закордонних банках “заягло” 150 млрд доларів (тобто 30 річних бюджетів нашої держави). А де ж був наш гарант Леонід Макарович? Як сталося, що за його президентства просто так віддали Росії практично весь Чорноморський військовий флот разом з українською землею і нашою морською акваторією? З якого переляку було по-зрадницьки створено якусь автономну Кримську псевдореспубліку? Де зникло Чорноморське пароплавання? Чому допустили у Харкові феєбешне розкольникське збіговисько московських попів? Врешті, хто уповноважував Л. Кравчука мчати до Білорусі і підписувати там із Москвою угоду про новий союз під назвою СНД?

Віктор Ющенко на першому майдані виголошував популістські промови, переконуючи своїх відданих прихильників, що немає значення, якою мовою розмовляти, до якої церкви ходити, до якої партії належати. Клявся (буквально), що за його президентства не закриють жодної російської школи, забуваючи при цьому давати такі ж гарантії школам українським. Став-

ши президентом, зрікся ідеалів Помаранчевої революції, пішов на угоду з олігархами і здав владу й український народ на поталу партії регіонів, жалюгідній московській маріонетці.

Власне, всі наші президенти були банальними васалами Москви. На жаль, і до діяльності нинішнього президента маємо серйозні зауваження. Чому, скажімо, в час війни і скрутного економічного становища навіть не ініційовано законодавчо повернення українського капіталу з офшорів; спокійно працюють російські банки; не націоналізовано заводи, підприємства, облгази, облэнерго, які належать російським олігархам; і надалі розкошує і веде антиукраїнську пропаганду Московський патріархат, а сам президент, як стверджують, є парафіянином цієї ворожої до України церкви? До речі, чи хтось уявляє, скільки української землі перебуває “у заручниках” Московського патріархату під його церквами, монастирями, семінаріями тощо? Ця територія теж фактично окупована тим-таки “руським міром” і так само віддана з легкістю продажною і тупою владою різних рівнів. А ще очевидні прорахунки в зовнішній політиці, боротьбі з корупцією, реформуванні судів...

Звісно, Петро Олексійович робить дещо корисне й важливе для зміцнення держави, але у такий трагічний період для нашого народу треба робити не дещо, а все можливе і навіть неможливе, а головне — невпинно і всебічно утверджувати українську національну

ідеологію. Бо якраз у царині ідеологічної політики ми неприпустимо бездіяльні. Так, вельми показово, що у своїй промові, присвяченій 100-річчю Української революції 1917 року, пан президент картав тодішніх українців, котрі не змогли об’єднатись у боротьбі за незалежність, але не сказав, доволі якої саме ідеології слід було гуртуватись. А перелічуючи імена провідних політичних діячів того часу, обійшов увагою найвидатнішого політика, великого патріота, речника українського націоналізму Миколу Міхновського, який відразу після Лютневої революції закликав усіх до якнайшвидшого створення української армії і негайного проголошення самостійної України. Отака шана найвідданішим синам українського народу.

Чомусь українська національна ідея відлякує усіх наших очільників, зате вони чимало говорять про права національних меншин аж до утворення адміністративно-територіальних автономій. Але хіба у тому ж Криму не українці є титульною нацією, корінним народом щонайменше з часів неоліту? Звичайно, кримським татарам необхідно надати повноцінну культурно-національну автономію, однак не право ж на державне самовизначення на споконвічних українських землях. Українці готові забути (власне, вже забули), що татари якихось 700 із лишком років тому прийшли до нас як загарбники, і посприяти їхньому національному розвою — але ж у розумних межах.

Взагалі ж допоки не буде внесено до Конституції України положення про українську національну ідею як єдину державну ідеологію і не розпочнеться активне її втілення, ми й надалі ходитимемо по зачарованому колу меншовартості і ганьби на чолі з бездарними президентами й урядами. А в цей час заслані політтехнологи-грантоїди розповідатимуть, що наша держава ще молода і українціма доведеться для чогось ще 40 років тинятися по пустелі аж до тієї уявної миті, коли впаде на них якась вигадана чужинцями магна небесна.

Зенон МИХЛИК,
журналіст, м. Тернопіль

Чесноти Праги і Калинівки

На початку липня 1917 року під селом Калинівка, що в Зборівському районі на Тернопільщині, зійшлися у герці чеські і словацькі вояки, які виступали на боці російської армії, та їхні австро-угорські противники. Першим удалося прорвати лінію фронту і просунути углуб на 2–5 км. Дорогою ціною — 185-ма загиблими та 700-ма пораненими.

чужоземних воїнів уже впродовж століття опікуються місцеві селяни. За це їм не раз висловлювали вдячність найвищі зверхники Чехії, зокрема, президент Вацлав Гавел, котрий навідався сюди 1997 року. Відзнаки сусідньої держави — медалі імені генерала Мілана Штефаніка, удостоївся поет, колишній політ’язень Григорій Баран, який чимало доклався до увічнення пам’ятної битви в експозиції Зборівського історико-краєзнавчого музею.

А нещодавно в Калинівці відбулася ще одна знакова робоча зустріч: Генеральний консул Чехії у Львові Павел Пашек і тернопільські чиновники обговорили деталі проведення урочистих заходів, приурочених до Стоїти річниця битви — пам’ятної дати, яку відзначатимуть у липні. Зокрема заплановано відкрити реконструйований меморіальний комплекс — його оновлюють українські робітники.

Це славний приклад поваги, добросусідства. На жаль, нам не завжди відповідають взаємністю. Прикро вразила бездушність чеської влади, коли постало питання про подальшу долю могили визначного українського поета Олександра Олеся у Празі. Все впира-

лося у оплату, яку на Ольшанському цвинтарі вносять на десять років уперед. Розмова була короткою: нема грошей — звільняйте місце! Посольство України у Чеській Республіці також не подбало за письменника, сховало голову в пісок, самоусунулося від розв’язання проблеми у цивілізований спосіб. І після 72 років поховання останки поета та його дружини експували та відправили до Києва. Це більше нагадувало депортацію, аніж перепоховання.

“Тому досить теревенити про потребу Національного пантеону, а поставити його прискореним темпом, щоб не чекати, коли наших славетних пращурів викидуть із чужих цвинтарів”, — відреагував на очевидний акт приниження український публіцист Йосиф Сірка з Торонто.

...Калинівська сільрада не править жодної платні за ділянку землі, в якій спочивають полегли “за волю, мир, за краще майбутнє всіх слов’янських народів” чесько-словацькі легіонери. А тутешня громада впорядковує поховання і готується зустріти чергову численну закордонну делегацію, яка незабаром прибуде, щоб ушанувати своїх героїв.

Пам’ятник Тарасу Шевченку в Ірпені на Клівщині можна побачити в музеї



Анатолій ЗБОРОВСЬКИЙ,
директор Ірпінського історико-краєзнавчого музею

Відвідувачі Ірпінського історико-краєзнавчого музею отримали змогу побачити, який пам’ятник Тарасу Шевченку встановлять в Ірпені. В музеї експону-

ється макет пам’ятника. Урочище відкриття відбудеться на День Незалежності 24 серпня нинішнього року. Тарас Шевченко зображений молодим. Ірпінський пам’ятник — високомистецький твір. Це 6-метрова бронзова композиція, до якої, окрім фігури Тараса Шевченка, увійшла символічна палітра художника. Також тут квіти, снопи пшениці, хатина, де ріс Тарас, статуї героїв його

творів: кобзаря, Катерини, персонажів “Наймички”. Автори пам’ятника — відомі в Україні та за кордоном скульптори Олесь Сидорук і Борис Крилов.

Всі охочі можуть вільно відвідати музей і висловити письмово свою думку про майбутній пам’ятник.



Михайло СЛАБОШПИЦЬКИЙ:
“Тепер я, нарешті, знаю, як воно все було насправді!”

Неоднораз думалося про те, скільки років і сил украдено в Богдана Гориня, коли він був ув'язнений, а потім у заслання й тому цілковито відлучений від своєї “сродної” праці. Скільки його монографій, студій, біографій, котрі мали народитися тоді, коли його гострий молодий інтелект, окрилений невтоленною жадобою пізнання невідомого, помножений на невичерпний ентузіазм молодості, дав би нам багато з того, що пише нині Богдан Горинь, “наздоганяючи” себе.

Так, це справді винятково важливо, і на це свого часу звернув увагу Вольтер: “Найрідкісніша річ — це поєднання розуму з ентузіазмом”. Очевидно, тоді можна звершити все, чого прагнеш.

Але подив і захоплення викликає у мене “пізній” Горинь. Здається, він не розгубив на дорогах свого непростого життя отого поєднання в собі, про яке говорив Вольтер. Кожна його книга (а з’являються вони одна за одною з недовгими перервами) змушує зазірнути, що під іменем Богдана Гориня сховався потужний гурт інтелектуалів, яких цікавлять передовсім малознані персоналії і сторінки національної культури. Але все це — один Богдан Горинь. Підозрюю, що чимало своїх тем та ідей він проніс крізь десятиліття ще від тих молодечих літ, коли тільки починав як мистецтвознавець, літературознавець і критик. І все це в ньому осмислювалося й углиблювалося, щоб аж нині явити себе в таких форматах, котрі нам демонструє Богдан Горинь, винаходячи оригінальні жанрові контамінації. З наскоку, експромтом цього не досягнеш.

Ще не вухло рецепційне відлуння від Гориневої Караффи-Корбут, а ось уже його Святослав Гординський. Абсолютно унікальна постать в національній культурі і, здавалося б, уже непогано знана в Україні — кількаразове в нас виходило його твори (поезія, переклади, літературознавство і критика), були виставки, чимало писано про нього, як про художника, докладно характеризовано його місце і в літературі, і в мистецтві (автор цих рядків також писав есеї “Львівський маєстр” про нього й публікував його поезії в своїй книжці “25 українських поетів на вигнанні”). Цікаві характеристики цієї багатогранної творчої особистості маємо в Романа Лубківського, Миколи Ільницького, Тараса Салиги. Однак, читаючи Богдана Гориня, я відразу ж піймав себе на думці, що ми багато чого про Гординського ще не знаємо. За цим іменем — і найчастіше там, де ми не підозрювали — приховуються несподівані таємниці. Вони починаються вже в ранньому творчому періоді художника, коли він зближується з радянським Іваном Крушельницьким. Ця лінія в Гориня, а також лінія, пов’язана з Миколою Глуценком, читається як справжній детектив, хоч автор не педалює ці факти й не виокремлює їх в особливий стильовий режим, — оповідь іде у властивій Гориневі спокійно-докладній манері. Просто самі по собі ці епізоди й подробиці настільки несподівані, що змушують уявити можливий тоді поворот біографії Гординського з непередбачуваними наслідками.

Горинь — майстер творення найширших контекстів подій. Це виразна особливість його попередніх книжок, хоч би до якого жанру вони належали. Те особливо виразно помітно в його творі про Гординського. Здавалося б, безнадійно віддалені одна від одної події різного масштабу і неспівмірного між собою соціального змісту, в нього несподівано перегукуються, поєднують одна одну, і кожна з них має важливу “роботу” в створенні багаторівневого авторського повістуння. Дивно, емпіричного матеріалу тут мовби на кілька творів, але ніщо не видається зайвим, усе концептуально доцільне й “прив’язане” до тексту не тільки хронікально вичерпністю, соціальною суголосністю й обраним ракурсом бачення героя та інтер’єру епохи. Тут Горинь нагадує вправного диригента великого оркестру, який добре знає, коли котрому інструменту прозвучати, і всім їм легко дає лад, бо вони добре зіграні, а партитура для диригента — не тільки на партитурі перед ним, а й у нього в голові.

Велика історія через історію митця

У видавництві “Ярослав Вал” святкують вихід у світ документально-роману Богдана Гориня “Святослав Гординський на тлі доби. Книга I”. У Національному музеї літератури 15 червня презентують це енциклопедичного характеру есе, “фундаментальне і новаторське” за визначенням Д. Павличка.

Перші читачі книжки Богдана Гориня — відомі літературознавці й мистецтвознавці, письменники.

А на шпальтах “СП” надаємо слово директорів видавництва “Ярослав Вал”, письменнику, лауреату Національної премії імені Т. Шевченка Михайлу Слабошпицькому та доктору мистецтвознавства, професору, академіку Академії мистецтв України Олександрю Федоруку.

Читаючи Гординського в інтерпретації досвідченого науковця й майстра біографічного жанру Богдана Гориня, ловиш себе на бажанні повторити слова друкарки, якій Томас Манн надиктував свій роман “Йосиф і його брати”: “Тепер я, нарешті, знаю, як воно все насправді було...”

Чи може бути більший успіх для автора?

Олександр ФЕДУК: “Якості Прекрасного у світі модерних з’яв...”

Богдан Горинь одним із перших звернувся до універсальної постаті Святослава Гординського — літератора і художника, а ще талановитого історика мистецтва, вдумливого аналітика сучасного йому мистецького процесу.

Б. Горинь насамперед відчував, яке складне завдання він перед собою поставив, розуміючи, що відступу у його розв’язанні не може бути. Він сформулював для себе структуру дослідницької праці у формулі есе-колажу, обравши шлях наукового пізнання життя й творчості Людини (визначив для себе самого насамперед поняття універсуму — “Людина” з великої літери) на тлі тогочасної історичної та культурно-мистецької епохи. Працюючи над книгою, автор зрозумів, що шлях Гординського не стелився однозначно по лінії прямої горизонталі: то був шлях глибоких переживань митця світоглядних зигзагів “вліво—вправо”, “вгору—додолу”, і, врешті, шлях гуманіста по лінії високих мистецько-образних сходжень.

Горинь відчув перспективу творчого зростання Гординського з центруючими засадами мистецького окциденталізму (за проф. Володимиром Янівим — компонент “європейської духовної структури”), помноженого чинниками “діяння історичних факторів”. У 20-х роках ХХ ст. це була, скажімо, діяльність Гуртка діячів українського мистецтва, а упродовж 30-х — могутня хвиля АНУМ-у з її, як писав С. Гординський, “9-річною міжнародною діяльністю”. Єднання мистецтва Сходу із Заходом відбувалося в межах культурного життя Галичини у добу міжвоєнної національної мистецької інтеграції й впевненого моделювання національно-модерної концепції українського мистецтва. Свідком і автором формування таких пріоритетних засад і був Гординський, а Горинь у першій книзі майбутнього двотомного есею-колажу простежує шлях розвитку митця у міжвоєнні часи та часи лихоліть більшовицько-гітлерівські, геть до тієї драматичної хвилини, коли Гординський обрав остаточно шлях вимушеної еміграції і тим врятував своє життя й життя родини. Автор розгортає “кадр за кадром” картини творчої еволюції митця, багато місця присвячує Ф. Леже, який властиво висвятив Гординського, — той Леже, про якого Моріс Райналь у “L’esprit Nouveau” писав 1921 року, що “предмети, за Фернаном Леже, завжди починають жити заново, і в кожній фазі їх нової екзистенції художник відкриває їх оновлену засаду”. Засаду творчої новизни Гординського у графіці, насамперед у книжковій, а також у малярстві, — усе це сукупно достатньо аргументовано і переконливо характеризує автор. Цю позицію мистецької новизни у творчості художників України автор книги переносить на скульптурні західними естетичними поглядами береги галицького П’ємонту, де маєстатично вищувалася у духовній потужі постать Всечеснішого Архієпископа Андрея Шептицького. Мистецьке тло, яке обіймає творчі наміри і здобутки художника, по суті вияснює проблему мистецької



активності Гординського у міжвоєнний період, тобто формулює координати, якщо йти за Кантом, “ідею активності суб’єкта”. Спізнавши науку Новаківського, Жуліяна, Леже, Гординський мав змогу і зумів сповна реалізувати власний мистецький потенціал в обраному ним ключі модерних художніх настановлень.

Автор есе-колажу занурюється в глибини стильової палітри художника з належними йому науковою сумлінністю та ретельністю. Власне, занурюється у мистецькі візуальні лексеми митця — композицію, ритм, простір, структуру, рух, колорит, майстерно влітаючи логічно-часовий стрій у біографічне дослідження. Домінантно Гординський переймався проблемами модернізму, — і не випадково, тому що паризькі студії, європейські мистецькі центри, які він спізнавав, активно позначилися на його творчості, наклали на неї свій яскравий відбиток. Горинь пояснює таку зміну мистецької парадигми Гординського впливами середовища, яке не міг обійти осторонь вразливий на мистецьку новизну вихованець модерної Мистецької школи О. Новаківського у Львові. Інтеграція мистецтва Гординського в європейський простір, занурення в європейську художню культуру закономірні і виразно ним заявлені власною практичною діяльністю, участю у мистецьких виставках, працею у книжковій графіці, участю у мистецьких дискурсах.

Життєвий досвід Гординського, на відміну від трагічних помилок, які допустив у житті й творчій практиці його ровесник, однодумець і близький приятель Іван Крушельницький, що зазнав впливу більшовицьких ідеологій, — цей досвід Гординський сфокусував на категоричному неприйнятті більшовизму як тотально людинонависної системи, з одного боку, і гітлеризму з його потворною людинонависною наставленістю до усіх націй, окрім німецької, — з іншого. Митець зболеним серцем відчував прикрі обставини, серед яких йому довелося жити і творити, тому власну мистецьку практику він підпорядковував почуттям, роздумам, що склали його знання й переконання про сучасне, його погляди про минуле і турботи про майбутнє. Контекст індивідуального та історичного у творчості митця дослідник проектує через власні почуття, інтелект, ерудицію, він шукає причини мистецької практики всередині авторських психологічних творчих мотивацій, тих інтенцій,

що вели його впевнено крізь пошуки нових форм, ліній та барв. У ньому органічно зійшлися мелодії кольору та слова, якими він збагатив широкі потоки модерної української культури. Як дослідник, Богдан Горинь виніс поетично-мистецьке кредо автора у заголовну сторінку, як доказ всебічного таланту митця, який наповнив обринуту суть мистецького творення індивідуальними струменями психологічного наставлення, де поклик мистецького “Я” нероздільний від призначення авторської мистецької Долі.

На заслугу Гориня відносимо його вмотивовані спроби донести до читача глибину мистецького мислення Гординського, образну пульсацію його думок — від перших ескізних задумів до концептуальних оригінально сміливих презентацій.

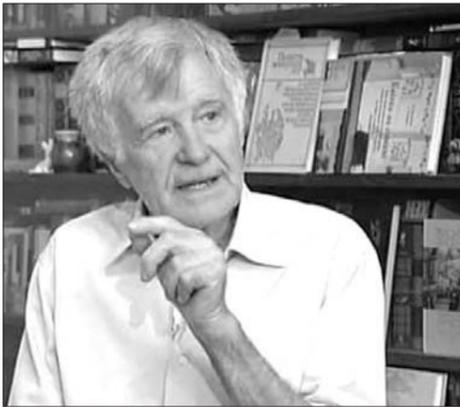
Автор есе-колажу розгортає сторінки взаємних симпатій Святослава Гординського і Павла Ковжуна, перед пам’яттю якого Олена Кульчицька заявила: “Перейmemo його ентузіазм для мистецтва. Спробуємо його способом пригадувати нашій суспільності про її обов’язок цікавитися мистецтвом”. Слугуванню мистецтву, доводить Богдан Горинь, присвятили своє життя Павло Ковжун і Святослав Гординський. Створюючи оригінальні мистецькі твори, Гординський якраз і жив турботами про українське мистецтво. Автор книги червоною ниткою проводить думку про нероздільність мистецтва Гординського і суспільних рухів в Україні його доби, про зіткнення в його мистецтві особистого і загальнолюдського, загальноукраїнського, про зіткнення суперечностей, окреслених моральними християнськими засадами, ясністю духа та їх антиподами — вимірами злого, руйнівного, дегуманізаційного.

Гординський-митець у книзі доповнений образом Гординського-історика мистецтва, художнього критика. Праця митця у цій діяльності культури повчальна, інтригуюча, позначена вболіваннями за українське мистецтво і необхідністю громадської та індивідуальної опіки над ним, потребою виховання глядача, який інколи забуває, як писав Гординський, що “традиція — річ сама по собі мертва, коли її невинно не відновляти й до традиції старої не додавати нової”. Не випадково у першій книзі есе-колажу так багато уваги приділяється змісту і формі мистецького твору, які кожне покоління розв’язує на свій смак з розрахунку на існуючі естетичні норми, що, в уявленні Гординського, окреслено з великою шанобливістю до кожного компонента (“форма та зміст нашої доби — це ж не вишневий садки!” — Гординський).

Гординський-мистецтвознавець — така сама велична постать, як Гординський-митець чи Гординський-поет. Художник у численних статтях, оглядових замітках, рецензіях звертався до проблем розвитку сучасного мистецтва — українського, французького. У ранньому періоді критичної творчості Гординський доходить переконання, що Шевченко-художник сягнув до глибин українського національного мистецтва і через Україну вивів його до рівня світових меж, що він є гордістю, славою загалом усієї художньої культури.

Діагантом у критичній діяльності художника зближують статті про діяльність АНУМ-у у Львові, про творчість О. Грищенка, О. Новаківського, П. Ковжуна, С. Борачка, Л. Перфєцького, оглядові матеріали з різних виставок. Автор заторкує критичну практику Гординського, сповнену подвижницьких марень від років навчання до періоду еміграції — це фактично період його повернення до нас, з минулого у наші також непрості дні, коли над Україною дамокловим мечем зависла кремлівська загроза, коли лунають гасла про глобалізацію мистецьких рухів і здійснюються спроби денационалізації українського мистецького процесу і денационалізації української мистецької освіти.

Есе-колаж Богдана Гориня “Святослав Гординський на тлі доби” — книга повчальна, нагадує нам про Титана, який мав могутні крила для високого лету, виборюючи якості Прекрасного у світі модерних з’яв та духовних самовідновлень.



Минуле задля майбутнього

Андрій ТОПАЧЕВСЬКИЙ — український письменник, кінодраматург, один із засновників природоохоронного руху в літературі та кіно. Автор науково-художніх книг, публіцистичних статей, сценаріїв документальних і науково-пізнавальних фільмів. Його твори перекладали російською, польською, болгарською, білоруською та англійською мовами. Лауреат літературних премій “Благовіст” та імені Івана Огієнка.

Нещодавно на замовлення Державного комітету телебачення і радіомовлення за програмою “Українська книга” побачило світ друге доповнене видання книжки Андрія Топачевського “З Божого саду. Рослини і тварини у Святому Письмі”. Київ, “Веселка”, 2016. Перше видання було відзначене Президентською премією “Українська книжка року” (2014).

— Ви зростали в сім’ї науковців. Батько — академік Олександр Топачевський, колишній директор Інституту гідробіології НАНУ, мама Марія Макаревич — доктор біологічних наук. До природознавства маєте особливий літературно-мистецький підхід. Що спонукало саме до Біблійної тематики? Чи не коріння праїда Якова, родича М. Грушевського, який у XIX ст. був священиком на Київщині?

— Цікавістю до біологічних наук завдячую великою мірою родинній традиції. Ботанічні пошуки батьків та брата Вадима, палеонтолога, який вивчав минуле тваринного світу, сприяли формуванню кола професійних інтересів. Та шлях до Біблії був непростий. Адже радянська наука, хоч і мала значні здобутки у природничій сфері, була суціль атеїстичною, спираючись лише на еволюційне вчення Дарвіна. Тоді про творення Світу трансцендентними силами годі було й згадувати. Це викликало дисонанс у розвитку уявлень про Всесвіт: як тільки стикалися з чимось, що не мало матеріалістичного пояснення, це “щось” оголошували таким, що буде розтлумачене у майбутньому, за ще більшого прогресу безбожницької свідомості. Так було з генами як носіями спадковості, походженням видів культурних рослин, вимірами простору-часу... Але з розвитком науки проблем, не розв’язаних із позицій матеріалізму, виникало дедалі більше. І якщо колись Дарвін, унаслідок власних досліджень, став майже атеїстом, то сучасні вчені, навпаки, нерідко приходять до Віри науковим шляхом.

Це стосується і популяризаторів науки загалом і природознавців зокрема, до яких я належу. Тобто мій шлях до Святого Письма проліг через подолання згаданого дисонансу; щодо предків-священиків, то про них я знав лише з бабусиних розповідей. Досліджений цей родовід був працівниками київського музею Михайла Грушевського лише 2006 року з нагоди 140-річчя славного історика і громадського діяча, далеким родичем якого я й справді виявився. Батько ж мені про це не казав — такі були часи.

— Вам вдалося ідентифікувати біблійні істоти в національному аспекті, оригінальності новелам додавати цитати з українського фольклору. Скажімо, у новелі “Квітка цюти й відродження” є цитата з вірша “Лілея” Т. Г. Шевченка, в якому він залучає образи народної творчості: “А весною процвіла я // Цвітом при долині, // Цвітом білим, як сніг білим! // ...А дівчата завітчались // І почали звати // Лілею-снігоцві-

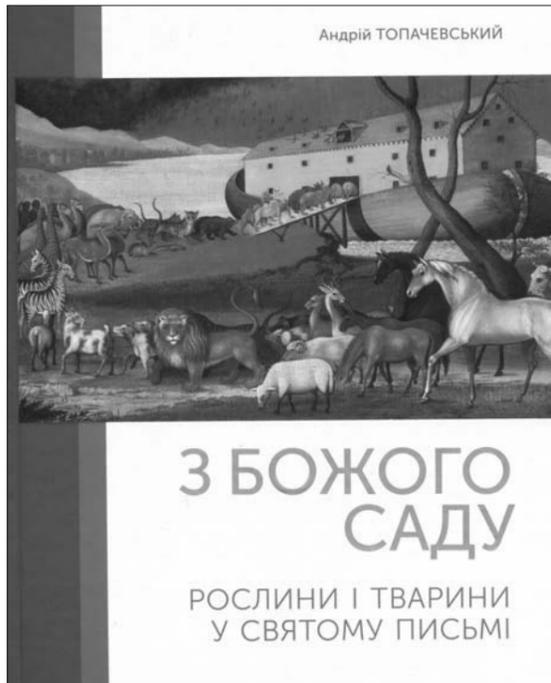
том...” Так було задумано спочатку, чи ця ідея виникла в процесі роботи?

— Познайомившись із літературою про біблійних істот (західною, бо слов’янськими мовами такої ще не було), був здивований суто довідниковим її характером. Лише ідентифікація біблійних рослин або тварин у супроводі стислого опису, з посиланням на різні видання Біблії. А от чому саме ця істота згадується біблійним автором у певному контексті, як це пов’язано з національними традиціями античності й сьогодення, чи вплинуло на літературу і образотворче мистецтво нашого часу? Відповіді доводилося шукати у пліні праці, що триває від 1990 року.

— Особливої вишуканості книзі додає дизайн М. Царика. Кожна новела ілюстрована графікою стародавніх атласів, народними картинками, репродукціями світових шедеврів. Зокрема, таких майстрів, як Альбрехт Дюрер, Тарас Шевченко, Лукас Кранах-старший, Паоло Веронезе, Олександр Мурашко, Тимофій і Михайло Бойчуки. Як підбирали матеріали для ілюстрацій?

— Так, підбір ілюстративного матеріалу входить до поняття “дизайн”; я б назвав це візуальним продовженням образу або метафори. Те, що неможливо висловити, повідомляється читачеві (глядачеві) засобами образотворчих мистецтв. При цьому ми з Михайлом Цариком віддавали перевагу творам українських митців і іконописців, народних майстрів і представників художнього Ренесансу початку XX ст. та ілюстраторів пізнавальної літератури. За задумом, це надає біблійним алегоріям сучасного звучання, наближає Святу Землю до нас. Як це вдалося, судити Вам.

— Користуючись перекладами Івана Огієнка і Івана Хоменка, Ви визначили майже всі назви дерев, кущів, трав, квітів, птахів, свійських і диких тварин, яких згадано у Біблії, знайшли відповідники їхніх назв у сучасному світі ботаніки й зоології, створили цікаві новели про них із належними коментарями. Читаючи Вашу книгу, виникає думка, що Святе письмо не було метою, а лише засобом для... Для чого саме?



— Власне самоціллю, наче якась “річ у собі”, не буває жоден твір, що претендує на розуміння. Інакше він існував би в одному примірнику лише для вітхи автора. Якщо держава перевидала, то це, сподіваюся, щось більше, аніж вправа для самозадоволення. Скажу, як у передмові до цього видання: вивчення Святого Письма і навіть просте знайомство з ним допомагають не розгубитися серед інформаційної зливи, даючи неоціненні знання для усвідомлення безмежності Всесвіту як доказу неподільності Віри й Науки.

Якщо ж стисло, то мав за мету поживити, особливо серед молоді, цікавість до Біблії. Колись-бо іншої літератури слов’янськими мовами просто не було! Нині ж інші крайнощі — Книгу книг відкриваємо, м’яко кажучи, нечасто...

— Чи колись не здається дивним, що найбільш святині рослин, птахів і тварин знайшли своє місце в Україні?

— Можливо, бо коли у розмові з поважним професором я зізнався, що пишу про біблійні рослини, той перепитав: “Це про пальми?” Так, і пальми, і леви у Біблії є. Але Україна — не за Північним колом. Належимо, як і Свята Земля, до одного й того ж культурно-історичного, географічного

Григорій ПОЛОВИНКО, член НСПУ, генерал-хорунжий Українського козацтва, диякон Свято-Троїцького кафедрального собору, Луганщина

Аж не віриться, що невдовзі моєму давньому доброму приятелю Анатолю Федоровичу Назаренку виповнюється 70. Здається, час, торкаючись його особистості, навмисно намагається уповільнити свою ходу, пильніше пригледіться до нього, щоб якомога довше запам’ятати Анатоля Федоровича молодим, енергійним і завзятим.

Молодим, енергійним і завзятим пам’ятаю і я його ще з кінця 70-х років минулого століття. З тих пір і донині він усе такий же...

Мені про Анатоля Федоровича Назаренка не треба вігїтствувати у красномовстві. Найкращі епітети, слова і порівняння з’являються ніби самі собою.

Завжди усміхнений і доброзичливий до всіх, він постійно випромінює невичерпний оптимізм. І заряджає ним інших. Його енергії й завзятості можна лише по-добро-

Анатолю Назаренку — церковному і громадському діячу, — 70

му позаздрити — це йде від життєвого кредо: “Любити потрібно Україну в тяжку хвилину і в радісну мить”.

Уродженець Кам’яного Броду на Луганщині, Анатолій Федорович Назаренко залишається вірним своїй історичній батьківщині все життя.

Батьківщина для нього є батьківським домом, батьківський поріг — краще за це на землі нема. Тут він свого часу вчителював і очолював середню школу. За освітою Анатолій Федорович український філолог. І, на мою думку, це не випадково. Бо той, хто свідомо обирає шлях служіння рідній мові, культурі й історії українського народу саме тут, на Донбасі, де на все державно-національне різні зайти й повернуті поглядають скося, а то й відверто вороже — такий філолог є тричі патріотом.

Тому свого часу Анатолій Федорович чи не один із перших захопився літературним та історичним краєзнавством Луган-

щини. І досяг чималих успіхів. За свою плідну та безкорисну роботу нагороджений відзнакою “Відмінник освіти України”. Варто згадати хоча б літературно-краєзнавчий клуб “Луганці” середньої школи № 20 у Луганську, який наш ювіляр довгий час очолював, вклав у нього свою енергію, уміння й талант. Клуб той набув позитивного розголосу далеко за межами Луганська та області.

Не пасе задніх Анатолій Федорович і в церковній справі. До справжньої віри Творець-Бог привів його за часи незалежності, соборності України. З часом Всевишній навірнув до Бога і відкрив духовну символіку Святого Письма. Шлях до Творця був тернистим... І зараз чітко й твердо він стоїть на позиціях Єдиної, Святої, Соборної і Апостольської Церкви — служить Богові, служить людям, служить своїй Україні.

То хто ж він насправді є, Анатолій Федорович Назаренко, Відмінник народної

ного і зооботанічного континенту. Культурні процеси Античності, Середньовіччя, Відродження так чи інакше торкалися нас. Це, до речі, сприяло поширенню в Україні християнства. Просто не завжди усвідомлюємо, що, скажімо, наша пшениця належить до того ж біологічного виду, що й палестинська. Так само, як і люди, що живуть на цих землях. Що ж тут дивного? Просто варто про це нагадати, і Свята Земля стане ще ближчою.

— Ви велику увагу приділяєте охороні довкілля. За Вашими сценаріями створено багато чудових природознавчих фільмів. Де можна зараз їх побачити, і в якому стані нині кіносценарії?

— Так, екологічні чи то природоохоронні теми турбували мене завжди, хоч де б працював — у пресі, кінематографії чи літературі. Написав сценарії про Червоні книги України і Білорусі, про роль рослин у природі, ставлення людини до живого довкілля, тобто про екосвідомість — загалом близько 20. Деякі з цих фільмів збереглися в кіноархівах, були передані на телебачення, їх іноді показують у програмах ДТРК “Культура”. Але взагалі спадщина документального й науково-пізнавального кіно використовується мляво, а природоохоронні ідеї занедбані (мовляв, “не до того”). У нас зникла навіть така популярна у багатьох країнах політична партія “зелених”. Тому й нема чіткого професійного запиту на відповідні сценарії (до речі, й на книжки).

З часом уявив Біблію першим в Історії документом з охорони Природи. Ця здогадка швидко переросла у переконання. Адже стан довкілля завжди був предметом уваги письменників! Згадаймо хоча б перші дні після Потопа, коли розвідники, крук і голубка, допомагали праотцеві Ною відновити життя на Землі. Ну, а заборонні приписи щодо “чистих” і “нечистих” тварин, це — провісник сучасних наукових “Червоних книг”. До того ж у Біблії нема ворожого ставлення до тих або тих істот, просто вони такими створені... Отже, важливі, мабуть, не види діяльності (журналістика, кіно, письменство) або жанри творів (публіцистика, популяризація та ін.), а їхня тематика чи то предмет художнього дослідження.

— Ну і традиційне запитання: над чим працюєте нині?

— А про майбутнє відповідь найкоротша: думаю. На початку Ви згадали про мого батька. У травні на Дні науки в Інституті гідробіології провели урочисту Вчену радлу, присвячену його 120-річчю. Ішлося про природні комплекси, врятовані завдяки високому авторитету Інституту в урядових колах за директорства О. В. Топачевського. Сам я ретельно готувався, переживав, але почувався щасливим. Бо пам’ять про добрі справи живе! На жаль, нині роль науки в суспільстві інша... Нещодавно Голова “Просвіти”, письменник Павло Мовчан, завдяки прихильній до моєї праці, запитав, чи не збираюся написати тепер вже про людину у Святому Письмі. Дуже цікавий задум, найскладніший для здійснення. Є над чим замислитися!

Спілкувалася Тетяна ЛЕМЕШКО



Галичина між двома світовими війнами: від розвою до занепаду



Ігор ГАЛУЩАК,
Львів

Адже впродовж 20—30-х років польська політика в українському питанні була загалом хибною, хоча мала й свої суттєві відмінності на початках і згодом. Слід зазначити, що у 1919—1923 рр. Польща ще не цілком закріпилася в Західній Україні. З погляду міжнародного права і держав Антанти її влада тут вважалася спірною і невизначеною, тому Варшава, принаймні на словах, зобов'язалася гарантувати українському населенню автономію. Відтак польська конституція (17 березня 1921 р.) гарантувала право українців на рідну мову в публічному житті та навчанні у початкових школах. Щоправда, ухвалений 26 вересня 1922 р. закон, котрий надавав самоврядування трьом галицьким воєводствам: Львівському, Станіславському і Тернопільському, так і залишився на папері. А в 1923—1926 рр. у Польщі при владі перебував уряд нібито “народної демократії”, який, проте, в українському питанні відстоював “інкорпораційну” програму, суть котрої полягала у створенні мононаціональної польської держави.

Водночас економічна політика Польщі в українських землях переслідувала мету гальмування розвитку та перетворення Галичини на аграрно-сировинний придаток до корінних польських земель. Внаслідок такої політики економіку Західної України довели до катастрофічного стану. Так, на чотири “українські” воєводства — Львівське, Станіславське, Тернопільське та Волинське — припадало 25 % території і 28 % населення Польщі, але тільки 16,6 % промислових підприємств і 9,8 % кваліфікованих робітників. Натомість штучне стримування промислового розвитку створювало труднощі в аграрному секторі. Надлишок робочої сили та малоземелля посилювали аграрне перенаселення. 1921 року питома вага малоземельних селянських господарств (до 5 га) становила в Західній Україні 81,1 %, а в центральній Польщі — 53,7 %. Таке становище посилювалося так званим осадництвом, коли кращі землі, вилучені у збанкрутілих поміщиків, віддавали переважно польським відставним військовим. Осадники мали сприяти ополученню українців, і в разі потреби, виконувати каральні функції. Впродовж 1919—1929 рр. 77 тис. осадників отримали тут понад 600 тис. га землі.

До того ж польська влада, як показала подальша історія собі ж на біду, намагалася знищити поняття “Україна”, “українець”. Українське населення почали імену-

вати “русинами”, а всю територію називали “Східна Малополюща”. Тодішні керівники Польщі заявляли, що ніякого українського народу немає, що це, мовляв, вигадка комуністів. Активній колонізації Західної України сприяв і закон від 31 липня 1924 р., що оголосив державною мовою на всій території країни лише польську. Передусім почали з ліквідації українських шкіл. Якщо, до прикладу, в 1911—1912 навчальному році тут було 2 418 українських шкіл,



Юзеф Пілсудський

то в 1926/1927 р. — лише 845.

А після приходу до влади Юзефа Пілсудського у травні 1926 р. Польща стала на шлях відновлення держави “від моря до моря”. Суть нового політичного курсу полягала у державній асиміляції національних меншин. Для її здійснення 1926 року створили спеціальний відділ національності, а в березні 1934-го почали діяти Національний комітет і Бюро національної політики. Щоправда, в 1928—1930 рр. зробили й певні поступки українській буржуазії у формі фінансової підтримки кооперативних об'єднань.

У результаті вже 1926 року в Польщі почали з'являтися перші ознаки кризи, яка тяжко вразила економіку. А 1928-го вона зачепила вже усі сфери господарського життя, була глибшою, ніж у багатьох європейських країнах і тривала до 1935 р. Промислове виробництво 1930 року порівняно з 1929 р. скоротилося на 18 %, а 1935-го — на 34 %. Застій виробництва паралізував текстильну промисловість, на 40 % зменшилося виробництво металів, на 13 % — цукру, на 66 % знизився експорт. Навіть нафтова й озокеритна промисловість Прикарпаття в 20—30-х роках була доведена іноземним капіталом до занепаду. А вже, прибравши до своїх рук багатющі родовища нафти в різних країнах Азії, Америки та Європи, міжнародні нафтові концерни були тоді більше зацікавлені у

Після I Світової війни й утворення так званої II Республіки до складу тодішньої Польщі відійшло 125,7 тис. км² земель Східної Галичини та Західної Волині, що становило третину усієї її території. Тут 1931 року мешкало 8,9 млн осіб. З них — 5,6 млн етнічних українців і 2,2 млн поляків. Ці землі стали для відродженої держави джерелами сировини, дешевої робочої сили та ринками збуту. Водночас це й призвело до появи та загострення зовнішніх і внутрішніх проблем, що, зрештою, й спричинило її чергове зникнення з мапи Європи під час II Світової війни.

придушенні західноукраїнської нафтової промисловості, ніж у її розвиткові. Вони експлуатували тільки старі родовища, які поступово виснажувалися. А озокеритні шахти наприкінці 30-х років зовсім припинили роботу. Відтак галузь, котра живила господарку насамперед Станіславського (теперішня Івано-Франківщина) та чималим чином і Львівського воєводств, і забезпечувала робочими місцями передусім українське населення, заледве животіла. У важкому становищі опинилося й сільське господарство. Майже 9 млн селян були приречені на голодне існування. Гостро давалося взнаки й безземелля. 1931 р. кількість безробітних у Польщі становила близько 500 тис. осіб, а разом із родинами — 1,5 млн.

У результаті польський національний дохід зменшився з 26 млрд злотих (1929 р.) до 12,5 млрд злотих (1935 р.). Натомість військові витрати становили непосильні 70 % для державного кошторису.

Це й стимулювало чергову хвилю трудової еміграції. Основна кількість українських переселенців знову почала прямувати до США й Канади. З 1920 до 1939 р. їх туди прибуло близько 100 і 70 тис. За цей же період до Бразилії емігрувало майже 10 тис. українців, до Аргентини — понад 40 тис. Переселялося українське населення і в інші країни Латинської Америки — Уругвай і Парагвай. Потягнулися галицькі українці у пошуках кращої долі навіть в Австралію! Загальна кількість емігрантів із Західної України у міжвоєнний період (1919—1939) становила понад 220 тис. Криза охопила не лише тодішній малий і середній бізнес, а й крупний капітал. Протягом 1930—1935 рр. збанкрутувало 3 тис. промислових підприємств, серед них багато великих фірм. Отож соціальне становище країни вкрай загострилося, оскільки криза зачепила ланцюговою реакцією й торгівлю, кредитно-фінансову систему, сферу ділових зобов'язань.

Наслідки кризи для Польщі не були б такими важкими, якби не особистісне протистояння між



Йозефом Пілсудським і Казимиром (Казімежем) Бартелем, котрого у 1926—1930 роках неодноразово обирали прем'єром в уряді Польщі, а згодом, розійшовшись у поглядах з Пілсудським, він став ректором Львівської Політехніки. Адже саме Бартель пропонував очільнику Польщі радикально змінити соціально-економічний курс і розпочати нову економічну політику, подібно до “нового курсу” Рузвельта у США.

Відтак 1931 р. відбуваються масові виступи робітників і селян проти соціальної політики уряду. А 1934 р. кількість страйкарів сягнула вже 400 тис. осіб. У Західній Україні на початку 30-х років відбулися масові страйки промислових і сільськогосподарських робітників, бунти та виступи селян проти аграрної політики уряду та великих землевласників.

Економічна криза 1929—1933 рр. зумовила еволюцію режиму Пілсудського. Щоб утриматися при владі, він розпочав репресії проти своїх опонентів та обмежив права парламенту. 1935 року ухвалено нову конституцію, яка закріпила режим особистої влади. Відтепер президента обирали на 7 років загальним голосуванням. Допускалася можливість висування на президентську посаду лише двох кандидатів. За цією конституцією президент відповідав тільки перед Богом та історією: всі інші органи державної влади (сенат, сейм, уряд, суди, збройні сили) підкорялися президентові, що обирався вузькою колегією. Уряд ставав незалежним

від парламенту. Конституція вводила авторитарний режим, що зберігав тільки незначні залишки парламентської демократії.

Але у травні 1935 р. Пілсудський помер. Після його смерті розпочалася боротьба між генеральним інспектором збройних сил генералом Едвардом Ридз-Сміглі та новітнім президентом Ігнацієм Мосціцьким, яка завершилася компромісом і поділом влади. Саме Мосціцькому, ще одному професору Львівської Політехніки, вдалося в період 1935—1939 рр. стабілізувати внутрішнє становище країни: почалося поживлення промислового виробництва, безробіття не зростало. До речі, маловідомий факт: в означений період розпочався процес часткової рееміграції. До Польщі повернулися близько 45 тис. українських заробітчан, котрі почали вкладати зароблені за океаном гроші у власні господарства та дрібні підприємства.

У відповідь найчисельніша тоді у Польщі українська партія УНДО (Українське народно-демократичне об'єднання) у жовтні 1935 р. взяла курс на нормалізацію польсько-українських відносин. Своєю чергою й уряд пішов на деякі поступки. Зокрема лідера УНДО Василя Мудрого обрали одним із п'яти віце-маршалів польського сейму. Проте політика поступок українській буржуазії була нетривкою. Напередодні II Світової війни, побоюючись використання українського питання нацистською Німеччиною, польський уряд різко змінює акценти у своїй національній політиці й знову повертається до доктрини мононаціональної Польщі. Це й зумовило стійку опозиційність українців, що виражалася і легально, і нелегально.

В економіці ж протидія офіційній лінії на гальмування розвитку українських земель здійснювалася через кооперативний рух. Так, якщо 1921 року в Галичині діяло 580 кооперативів, то 1939-го їх було до 4000. Коли ж антиукраїнський тиск польської влади ставав нестерпним, відповідна реакція українців виходила за межі легальних форм боротьби. Якщо 1922 року в Західній Україні відбулося лише 59 несанкціонованих страйків і заворушень, то в 1934—1939 рр. — 1118!

Натомість асиміляторська політика польської влади за фактичної відсутності єдності українських по-





літичних сил зумовила застосування й радикальніших форм національного спротиву. У Відні в січні 1929 р. було створено Організацію Українських Націоналістів (ОУН). Її першим лідером став Євген Коновалець, а після його загибелі від рук сталінських спецслужб 1938 року до керівництва ОУН прийшов Степан Бандера.

Окремої розмови заслуговує й еволюція Львова в 30-ті роки, як одного з колишніх інтелектуально-культурних центрів Австро-Угорської імперії. І Світова війна та її наслідки істотно змінили місто, котре, на жаль, деградувало зі столиці коронного краю до лише одного з великих міст воєводства. Чимало осіб й інституцій поспіхом переміщалися у бік Варшави, яка своєму новому столичному статусові значним чином завдячувала, власне, тим провінціалам, що тягнулися до “землі обітваної”. Ажте Варшава, як центр політичного та культурного життя, створювала всі умови для інтелектуалів і творчих особистостей. Тобто, ті умови, яких уже не могли запропонувати колишні місталидери — Львів і Станіслав.

Водночас Галичина, котра з огляду на свою минулу політичну та культурну автономію володіла досвідченими кадрами у сфері державної адміністрації, освіти, науки та права, жертвовно заселяла убогі у цьому сенсі польські землі, звільнені від прусської та російської окупації. Університети у Варшаві, Познані, Вільно чи Любліні або піднімалися після занепаду, або й творилися заново завдяки професорам із обох галицьких міст. До столиці та на захід відродженої держави переїхали



Василь Мудрий

ли переважно найкращі письменники та митці, тому залишка провінція культурно зuboжила. Звісно, ці процеси не оминували Львів. Скажімо, Остап Ортвін, блискучий літературний критик у Львові часів культурного розквіту міста, якому він залишився вірним до кінця, писав тоді з ностальгією, що “у Львові, де ще так нещодавно інтелектуальне життя було бурхливим джерелом європейської метрополії, усе скорчується до провінційного багна”.

Однак Львів опирався небажаний деградації, намагався у нових обставинах зберегти свої колишні позиції, як це було можливо. Він так і залишився третім, найбільшим після Варшави та Лодзі містом за кількістю населення. Слугував Львів і серйозним європейським науковим центром, містом Політехніки, Університету Яна Казімежа, Академії міжнародної торгівлі та Академії ветеринарної медицини. У місті Лева були чудові музеї, бібліотеки, театри, виходило десять щоденних газет і працювало багато видавництв.

Проте тривало це лише до 1939 року, а незабаром і для Польщі загалом, і Галичини зокрема, почалася зовсім інша історія.

Роман ГОРАК,
м. Львів

Так мріяв ще почути, як кує зозуля, яка когось, а вже не йому, відраховувала літа, і спів солов'їв. Заливалися в його краях. Тут, у місті, їх не було. Крізь вікна чув щоденний людський гамір, дзвенкіт трамваїв, сполохані сирени автовок, а перед очима стояла долина, повна квітів, — тих прекрасних весняних квітів, які відійдуть, як відійде весна і забере їх із собою. Їх невдовзі зберуть у букети, сплетуть у віночки й понесуть святити на Зелені свята до церкви, в якій хрестили його, брата Мирослава, сестру Ольгу.

Не почує зозулі, не почує соловейків. Він відійшов на світанку 25 травня 2017 року, коли ось-ось мала розвіятися нічна мла і настати світанок. Уже не дочекався його.

Важко, коли ще не улігся біль від втрати, уявити собі сьогоднішнє мистецьке та культурне життя Львова без нього, бо саме він задавав йому тон і закликав до високого чину, який має нести мистецтво. Мав дивовижний дар адміністратора і митця, до думки якого завжди дослухалися.

Він прийшов у наше культурне життя тоді, коли відходили гіганти нашої культури, які поклали на нього великі надії. Вони виховували його і формували його світогляд та мистецькі смаки.

Його життєва дорога почалася з невеличкого села Вовчуки Городоцького району на Львівщині. Тут він, Василь Откович, народився 20 червня 1950 року. Всього 7 кілометрів до старого містечка Городка і 30 до Львова.

Село Вовчуки розташоване поблизу залізниці, що веде з Перемишля на Львів. Нею 1918 року, щоб задушити молоду Західноукраїнську народну республіку, сунула з благословення західних держав до зубів озброєна армія Галлера. Багато сіл і містечок було на шляху просування армії, але ніхто не зупинив її. Лише мешканці Вовчухів разом із прославленою в боях за українську державність гуцульською сотнею кинулися у бій. Майже голіруч... На місцевому кладовищі загиблим у тій боротьбі спорудили пам'ятник. Крізь камінь проростає молода береза...

Серед полеглих і той, хто у Львові на ратуші вперше за його багатовікову історію підняв гордий синьо-жовтий прапор.

...Це було одне з найсвідоміших сіл колишнього Городоцького повіту на Львівщині. Парохом тут був письменник Василь Загаєвич, товариш Івана Франка, про якого вперше у місцевій газеті розповів саме Василь Откович, тоді ще студент училища прикладного мистецтва у Львові. Згодом Откович був ініціатором видання його творів, разом із товаришами за власний кошт видав твори письменників-мешканців Городоччини і подарував бібліотекам району. У цьому селі 1902 року на Зелені свята Іван Франко на службі Божій у сільській церкві Святого Юрія читав “Апостола”, а потім із отцем Загаєвичем поїхали в село Долиняни, де він також прочитав “Апостола”. Сьогодні з ініціативи Василя Отковича у селі про це розповідає меморіальна стела роботи вихідця з цього села київського скульптора Михайла Дмитріва, який є й автором скульптури “Зранений ангел” у Городку, що увічнює пам'ять знищених більшовизмом людей цього міста і доволілишніх сіл.

...Василь Откович ріс у родині звичайних селян, які виховувалися у сільській “Просвіті”, очолюваній священником Василем Загаєвичем, і були її активними

Пам'яті Василя Отковича...

членами. У селі берегли звичаї предків, на Різдво у вертепі брав участь і Василь. Сюди боялись сунутись кадебісти, бо не раз діставали доброго прочухана, а страйк колгоспників розворохобив весь район.

1965 року, після закінчення з похвальною грамотою восьмирічної школи, вступив на відділ кераміки Львівського училища прикладного мистецтва ім. Івана Труша, яке закінчив 1969 року. Деякий час працював на заводі в бюро естетики, а з 1970 року екскурсоводом у Львівському музеї українського мистецтва, де його брат Мирослав уже працював реставратором. Так тепер називався колишній Національний музей, який для українського народу і його духовних і мистецьких скарбів зафундував митрополит Андрей Шептицький, придбавши прекрасний будинок-палац у професора геології Львівського університету Емілія Дуніковського і 1905 року відкривши у ньому музей. Але про це не можна було згадувати. Директором музею довгі роки аж до смерті був відомий учений, професор Іларіон Свенціцький (1876—1955). Скарби музею поповнювали Іван Франко, Василь Щурат, Володимир Шухевич, Йосип Босян, Михайло Павлик, Михайло Грушевський, Олекса Новаківський, Іван Труш, Соломія Крушельницька та інші відомі особистості. Тут працювали сподвижники української культури і музейної справи. Величезну кількість тих скарбів, зібраних ними, по-варварськи знищив окупаційний більшовицький режим. Він постійно про це пам'ятав... Він працював ще з тими, хто збирав ці скарби і був свідком їхнього нищення. Він тільки чекав нагоди, щоб на основі зібраних фактів розповісти світові про черговий акт нищення більшовизмом української культури.

1978 року закінчив факультет теорії та історії мистецтва Київського художнього інституту. Роки роботи в музеї гартували Василя Отковича. Вони визначалися активним збиранням і рятуванням старого українського живопису, який варварськи, під заохочування місцевих партійних органів, знищували. Досліджено десятки церков, зафіксовано шедеври у них. До цієї офіційної роботи долучилась і його неофіційна велика робота з громадами та священниками про збереження цінностей. Це була важка праця. Виховані московським православ'ям більшість священників у крайньому випадку ставилися просто байдуже до тих скарбів, що були у ввіреній їм церкві. Національні скарби стали предметом торгівлі спритних ділків, на яких не було управи...

Був переконаний, що первинна функція ікони — давати духовну наснагу вірянам. Про це йшлося у виданій 1990 року видавництвом “Наукова думка” монографії “Народна течія в українському живописі XVII—VIII ст.”. Тоді ж видав альбом “Іван Сколоздра. Живопис на склі” про художника-примітивіста з Роздолу Миколаївського району Львівської області. Обидві монографії були явищем в українському мистецтвознавстві. Цього ж року Василь Откович став директором музею етнографії та художнього промислу, а 1991 року у співтворстві з Вірою Свенціцькою, дочкою Іла-



ріона Свенціцького видав унікальний альбом “Українське народне мистецтво XIII—XX ст.”, який став ніби висвітленням його кандидатської дисертації на тему “Народна течія в українському живописі у XVII—XVIII столітті”.

Ікону вважав духовним заповітом наших предків. Бачив у ній те, чого не бачили інші: заклик до очищення і визволення від духовного і фізичного рабства, що віками пов'язувало нас. Бачив це у іконах з розп'яттям, воскресінням, Христових страстях дорогою на Голгофу... Нашу Голгофу... Бачив перед ними своїх предків, які в часи страшної навали не зрадили Христа і стали за ним. Бачив перед собою погаслі очі і стиснуті уста, обличчя почорнілі і померклі, які при блимнанні свічок у церкві мало чим відрізнялись від ликів з візантійських ікон, перед якими молились... Бачив їх, гнаних, мордованих і переслідуваних, стражами слова Господнього. Віднаходив ті документи часу по глухих селах, далеких від велелюдних шляхів, якими повзала масова культура окупантів, і виставляв світові як свідомство високої моральності свого народу, як важливий історичний документ наших страждань і нашої великої надії на воскресіння. Саме завдяки працям Василя Отковича український іконопис викремився в окремий пласт національної культури, в якому є дуже виразний народний напрям. Найперше він у високій духовності і вірі, а якщо говорити про мистецькі засоби вираження тих якостей, то вони втілюються в дивовижному відчутті краси і самобутньому розумінні того чи того релігійного сюжету. Це найбільше вражає в українській іконі.

Після захисту був призначений директором музею у Львові, якому було повернуто колишню назву Національного музею та присвоєно ім'я Митрополита Андрея Шептицького як засновника музею. Замінив на цьому посту Андрія Новаківського, внука відомого українського художника Олекси Новаківського. Національному музею віддали сплюндроване приміщення колишнього Промислового музею на проспекті Свободи, в якому радянська влада розмістила музей Леніна, втаївши перед ним і пам'ятник йому. У часи відновлення української державності громада пам'ятник скинула. 1995 року разом із Вірою Свенціцькою він став лауреатом Національної премії ім. Тараса Шевченка за ви-

даний альбом про українське народне малярство XVII—XVIII століть.

Те, що зробив Василь Откович як директор Національного музею, інакше як подвигом назвати не можна. Він зробив музей гордістю українського музейництва. Створена в ті часи експозиція була новим словом у царині експонування музейних фондів. Кожна ікона в експозиції була забезпечена правильним температурним та вологісним режимом і захищена від шкідливої дії різних чинників. З того часу делегації, які приїздили до Львова (зокрема й Хіларі Клінтон), обов'язково відвідували цей унікальний музей. Національна спрямованість у роботі закладу викликала шалену лють колишніх компартійців і скерованих за рекомендацією партії багатьох працівників музею. Розпочалося цькування директора, та він із честю вийшов із ситуації.

Завдяки організаторським здібностям та авторитету 2001 року він став завідувачем Управління культури Львівської обласної адміністрації. Розпочату роботу у музеї довірив брату Мирославу. Основна маса ікон зберігалась у Вірменському соборі, запхана туди подаль від очей влади в повоєнні роки. Тепер вірменська громада вимагала від влади повернення свого храму. Розпочалася робота з перенесення ікон. Цим скористалися недоброзичливці, які намагалися нашкодити і усунути братів (дотримувалися чітко визначеної національної лінії роботи музею) від роботи. Тож почали провокувати конфлікт з вірменською громадою. Почалися пікетування, громадський свідомо дезінформували щодо стану робіт із перенесення, розпочалися судилища над братами. Відкрито, як у часи сталінізму, вимагали розстріляти братів Отковичів за їхню діяльність на шкоду музейній справі та захисту надбань українського народу. Міністерство культури висилало у Львів лише спостерігачів за розвитком подій. Справжньою метою було усунення з роботи братів. У результаті ганебних судилищ з посади директора пішов Мирослав Откович, а з посади началька Управління культури — і Василь Откович. Реакція торжествувала.

Василь Откович обрав інше поле діяльності. З 2003 року став директором Львівського державного коледжу імені Івана Труша, з того часу і з'явилися перед входом у цей навчальний заклад слова Івана Франка: “Нам пора для України жити”. Коледж дотримувався тих слів і дотримувався великих традицій, закладених його фундаторами та працівниками. Тут повною мірою проявився не тільки організаторський характер та здібності Василя Отковича, який водночас був і виконувачем обов'язків професора Львівської академії мистецтв, а й прекрасні господарські здібності. У керуванні ним заклад було приємно зайти...

Він довго боровся зі своєю недугою. На допомогу прийшли митці Львова, які організували мистецький аукціон з розпродажу своїх робіт. Виручені кошти пішли на дивовижно дороге лікування. Був розчулений від того вчинку товаришів, але ніщо не допомогло.

Відійшов у засвіти на саме Вознесення Господнє, коли, як кажуть, дорога у рай відкрита...



«Непокірний» батюшка

Світлана ОРЕЛ,
Кропивницький

Наша зустріч відбулась у важкий для Чорноводського час, коли віряни села фактично відмовлялися від нього. І це зовсім не дивно, адже навіть сьогодні, коли триває російсько-українська війна, кожен вихід громади з-під впливу Московського патріархату супроводжується шаленими скандалами, провокаціями, розповсюдженням неймовірних чуток і жорстким протистоянням. Що вже говорити про ті часи, коли український люд тільки-но випорнував із-під пресу комуністичної пропаганди (а проросійська не припиняється і досі!) і не прийшов до власної пам'яті.

Але віряни-любомирці, мешканці села з давніми релігійними традиціями (величний храм Пресвятої Богородиці тут зберігся ще з першої половини XIX століття, звідси родом також засновник течії євангельських християн-баптистів) тоді повірили отцю Борису. А він і для себе, і для них відкривав справжню історію Української Православної Церкви, яка до середини XVII століття була самоврядною і підлягала лише Вселенському Константинопольському (тоді Царгородському) патріарху. Соболів на 500 рублів і 500 золотих червоних, які отримав ніжинський протопоп Максим Філімонович за те, що промовчав про фальшивість статті, що визначала статус Київської церкви у додатковій угоді 1659 року, та хабарі Єрусалимському патріарху Досифею і Царгородському Діонісію — ось плата за свободу і самоврядність Українського православ'я. І лише через 238 років вселенський патріарх Григорій VII зазначив, що відірвання від престолу Царгородського

...Як зараз бачу отця Бориса Чорноводського, що сидить на ганочку скромної хатини на околиці (за невеличким садком і огорожею розкинулися широкі чорноземні поля) села Любомирки Добровеличківського району. Найбільше запам'яталися його чорні коси, темно-карий погляд. А згадався він у зв'язку із протестами батюшок і парафіян УПЦ Московського патріархату, які прокотилися по всій країні. Російський патріарх Кіріл ледь не до всього світу волав про бі, бо Українська держава проектами відповідних Законів лише заявила намір поставити під свій контроль діяльність, часто антиукраїнську, очільників цієї церкви та дати громадам законодавчу підставу вільно переходити під юрисдикцію інших церков.

Отець Борис із громадою вірян села Любомирки зробив спробу перейти у лоно УАПЦ ще 1991 року.

Київської метрополії та прилучення її до Московської церкви відбулося не за приписами канонічних правил. Але більшовицька влада тоді плувати хотіла на зауваги Патріарха.

Та небайдужими до цієї історії став отець Борис і віряни із Любомирки, які у червні 1991 року провели збори, що порушили питання щодо упередженого ставлення єпархіальної влади до них і перехід під юрисдикцію Української Автокефальної Православної Церкви, про що телеграмою повідомили тодішнього єпископа УПЦ (МП) Василя. Підписи під протоколом поставили 29 осіб.

Відразу ж поповзли чулки, що отець Борис хоче окатоличити вірян. На підписантів почали тиснути і люди (а вони були здебільшого старшого віку) розгубились. Я тоді опитувала багатьох учасників тих зборів, і їхні твердження суперечили одне одному. Більшість визнавала, що збори відбулися, там постановили про перехід до УАПЦ, але коли йшлося про їхню особисту позицію, уникали конкретної відповіді. Якби вище керівництво церкви пішло цим шляхом, а влада підтримала його, віря-

ни радо б схвалили перехід. Але протистояти натиску, відстоювати свою позицію у них не було ні сили, ні твердості духу.

Того ж дня, коли я була у селі, єпархія УПЦ (МП) прислала у Любомирку нового священика. Отець Анатолій переконував: “Ето шпіони американські к нам пролезлі, свої кнігі завозять. Я сам відел — там USA стоїт. Я — от істинного Бога...”

Отакі священики “от істинного Бога” і досі правлять у більшості парафій нашого краю.

Отець Борис ще намагався відстоювати позицію свою і громади. Газета українців Америки “Свобода” вже у квітні 1992 року повідомляла про пікет вірних УАПЦ біля Кіровоградської обласної ради на захист отця Бориса Чорноводського та 26 голодуючих у Києві, які вимагали повернення Автокефальній Церкві незаконно відібраних святинь. Але тоді цей спротив не привів до якихось наслідків.

А “непокірний” священик Борис Чорноводський, хоч і без громади вірян, таки перейшов у лоно УАПЦ, кілька років служив у сусідній Миколаївській області. Та з життя пішов дуже рано, не встиг і посивіти...

Напівзаходи не допоможуть

запорозькі козаки. А тепер їхні нащадки, російськомовні “казачки” з українськими прізвищами, приїждять на Донбас “убивать хахлов”.

Захистом України є не тільки артилерія, ракети і армія, і не тільки добровольчі батальйони із волонтерами, а насамперед українська мова. Туди, де є українська мова, ворог не йде. Наслідком практичної реалізації мовної концепції “російського світу” є захоплення РФ зросійщених Криму і Донбасу.

Ми в Україні живемо у спотвореному світі. Українськомовні громадяни не мають достатньо книжок українською, фільмів, інтернет-контенту, а на Сході України часто взагалі відсутня можливість спілкуватися, навчати і виховувати дітей рідною мовою.

А росіяни створили привілейовані умови для розвитку своєї мови. Адже законодавство РФ вимагає від усіх, хто претендує на життя, роботу чи навчання у цій країні, надати сертифікат про володіння російською, знання історії Росії та основ законодавства. У РФ навіть від щойно прибулих іноземців вимагають занурення у мовний простір країни. І водночас — заперечують утвердження українства в Україні.

Тому наша держава повинна встановити такі правила: українська мова державна, це мова спілкування та навчання. Слід зробити так, щоб без неї не могли обійтися. Як це в Ізраїлі чи у будь-якій іншій країні. Тоді все стане на свої місця. Люди солідаризуватимуться довкола своєї мови, культури та духовності. Солідарна нація — то зовсім не те розпоршене суспільство, яке ми маємо нині.

Дорогі браття-українці! Бережімо українську мову, учимо нею дітей. Розмовляймо між собою українською! Творімо український світ. А напівзаходи й угодовство тут неприпустимі, бо повзуче зросійщення починається із заподливого переходу на російську в спілкуванні між українцями, а закінчується сепаратизмом і окупованими територіями.

Із церквою тяжче. Це консервативна основа людської свідомості, мовляв, я йду не до московського попа, а йду до Бога. Це велика омана. Багатьох московських церковних служителів ловили на підтримці війни, на підтримці путінської політики. З тим треба діяти на основі закону. Ми маємо повне моральне право зараз повестися з “російським світом” дуже радикально.

Успішна XXXI Конвенція СУА

Віра БОДНАРУК,
Пресова реф. Кон. Комітету

31-а Конвенція Союзу Українок Америки (СУА) успішно відбулася 26–29 травня 2017 р. (Memorial Day week-end) в Тампа, Флорида. На захід прибуло 105 делегатів від 36 відділів, серед них закордонні гості: голова СФУ-ЖО, Орися Сушко (Канада); Філомена Процик та Анна Дзюба (Бразилія); др. Марія Фурташ та др. Василь Пазиняк (Україна); та Митрополит Антоній (США).

У пропам'ятній книзі 31-ї Конвенції подали звіти голови та референток Головної Управи СУА про багатогранну працю організації протягом останніх трьох років. Акцентували на феноменальній праці Суспільної Опіки в галузі гуманітарної

допомоги для України, що було пріоритетом на 2014–2017 роки. Гідно відзначили 50-річчя праці Стипендійної Акції СУА, яка давала і дає поміч студентам в різних країнах української діаспори і в Україні з вимогою: знання або вивчення української мови, якою мають листуватися стипендіати зі своїми спонсорами та членами Стипендійної Акції.

Крім цікавих пленарних сесій делегатки познайомилися зі своїми посестрами, поділилися враженнями та ідеями щодо подальшої праці СУА. Було багато вражень молодших делегток, для яких це перша конвенція. Новообрана Головна Управа СУА на чолі з Маріянною Заяць має дуже добрі кадри для успішної праці на наступні три роки.



Взиваємо...

Р. ЗАЙЦЕВСЬКА,
пенсіонерка,
М. ШЕВЕЛЬОВА,
вихователька у дитячому садку,
Київ

Після довгого занепаду, схоже, настає час нашої т. зв. провінції оживати, отже, бути джерелом наповнення, збагачення великих міст силами духовності й культури. Довелося нещодавно бути на Поділлі, на Батьківщині великого Василя Стуса у селі Рахнівці, спілкуватися там із школярами — співаками, знавцями поезії славного земляка, з їхніми батьками, а також із інтелігентним начальством села і Гайсинського району. Світлі враження. А потім доля привела до Макарова, містечка на Київщині, до великої, добротної школи, де вшановували воїнів АТО. Вразив інтерес юні до історії, до подій непростого сьогодні. Макарівські вчителі виховують мислителів і патріотів. Дяка їм велика. В останній день квітня ми поїхали до Ворзеля на концерт... слухати музику на тексти Шекспіра. Від однієї поважної містянки почули: “Боже, на решті діждалися! Буде концерт класичної музики!” Невеличкий, але аристократичний і затишний зал Ворзельського центру культури “Уварівський дім” був повнісінкий. Світлом радості і захоплення в очах, аплодисментами і вигуками “браво!” вітали слухачі прекрасних київських співаків і

музикантів, які виконували твори Верді, Берліоза, Перселла, Корнголда, Іщенка, Яковчука.

На сцені висів портрет великого Лятошинського, який дово жив у Ворзелі. На інструменті, який звучав у цьому концерті, — дощечка з інформацією: “На цьому роялі Ігор Шамо вперше виконував пісню “Як тебе не любити, Києве мій...” Концерт відбувався у будинку, який колись належав доньці талановитого підприємця і мецената Федора Терещенка, яка згодом стала графинею Уваровою. Про все це також нагадують експонати.

Три містечка. Три події. Як історичні імена, зв'язки поколінь, духовної злети! Всі такі сплески інтелектуального поживлення в селах і невеличких містах, містечках (в жодному разі не вживаймо совоковий термін “селище міського типу”!) творять окремі ентузіасти, патріоти-безсрібники. Подяка їм.

Звертаємося до Міністерства культури та Міністерства освіти і науки — свідомо й активно допомагайте цим людям відроджувати мистецьке, духовне життя у невеличких містах, підносити їхню культурну самодостатність і всесдержавну значимість — очисти замулені джерела чистої води, яка, пішовши у велику ріку нашого інтелекту і духовності, з вдячністю даруватиме Україні нові й нові імена творців науки і мистецтва, утверджуючи велич нашої Батьківщини.

Олексій ДОБКО

Слово — найсильніший вплив і наймогутніша зброя у світі. Світ творений Словом. Без мови націй не існує, а території без націй є.

Ізраїль відбувся як держава саме тоді, коли закликали вивчити іврит всю націю, яка розмовляла мовами всього світу. І тепер в обороні цього народу стоїть їхня мова, яка зовсім зникла і знову відродилася.

В основі багатовікової агресії Московської Орди проти України, її ненависті і в цій війні, теж лежить мова. Пошкреби найбільш інтелігентного і просунутого мешканця Росії, чи просто “принципово русскаязичного” — і з-під культурних нашрувань університетської освіти і поезії вилізе наколка “Разгаваривай пачелавеческі, хахол!”

Ви думаєте, що росіяни не здатні вивчити українську мову, тому не розмовляють нею, навіть проживши в Україні по тридцять років? Здатні. Коли треба отримати грін-карту чи вид на проживання в “клятий” Європі, то вивчають англійську і німецьку мови аж бігом. А що йно стає питання про українську (чи білоруську), то весь інтелект ніби кудись зникає, а з'являється російський імперський шовінізм. Альтернативи для них не існує. Так як сталося на Кубані, куди перебралися



Любов Бенедишин: «Головне для письменника — бути почутим»



Згоден із модератором. І зі свого боку, переконаний, що і ви, шановні читачі, погодитесь зі мною, прочитавши в цьому звіті і виступ поетеси, і декілька віршів, які вона запропонувала присутнім — і нам, письменникам, і дуже поважним гостям із громадських організацій, серед яких вирізнялася своєю дотепністю 99-літня Ірина Шуль.

Згоден із відомою українською поетесою Марією Людкевич, яка у вступній статті до останньої книжки Любові — “Літа проминальна літургія” — справедливо констатувала: “У творах Любові Бенедишин відчувається глибина почуттів, делікатність і ширість. Їм віриш, і хочеться якнайдовше розкошувати у цій природній стихії”.

Любов Бенедишин — лауреат конкурсу “Золотий тризуб” (2011), переможця Міжнародного поетичного конкурсу до 200-річчя від дня народження Т. Шевченка “Чатує в століттях Чернеча гора” (2014), дипломантка Всеукраїнського літературного конкурсу ім. Володимира Дроцика (2015), лауреатка Всеукраїнської літературної премії ім. Михайла Чабанівського та Всеукраїнського конкурсу ім. Леся Мартовича (2016), авторка 8 поетичних книг.

Опісля віршів присутні почули ширі слова про творчість поетеси від голови Львівської обласної організації НСПУ Ігоря Гургулі і його заступника Олеса Дяка.

Нещодавно у Львівському Будинку вчителя відбулася презентація творчості поетеси Любові Бенедишин. Як розповів модератор цієї презентаційної зустрічі письменник, доктор історичних наук Петро Шкраб'юк, це вже четверта зустріч із поетами, які живуть не у Львові, — з тим, щоб їх долучити до культурно-мистецького життя столиці Галичини.

“Любу я відкрив для себе два роки тому, — зізнався на початку зустрічі Петро Васильович, — коли вона подарувала мені свою збірку. З першого вірша зрозумів, що Любов Бенедишин — суперова поетеса”.

А потім Любов Бенедишин вже у прозі розповіла, як прийшла у Поезію:

— Мене маленькі зали не лякають. Приємно бачити знайомі, рідні обличчя. Головне для письменника — бути почутим. Між моєю творчістю і освітою якась невловима ниточка вже зав'язана. Заступник міністра освіти прочитував мене, але я образилась, бо назвав мене аматором... Я почала писати в зрілому віці. В юнацькі роки була поза поезією. Десь якийсь ґрунт був у душі закладений: бабуся дарувала мені казочки. У своїй хаті я росла при книжці. Спочатку мене цікавили малюнки. На лиці було розчарування, якщо в книжці не було малюнків... Але книжка виявилася цікавою.

Я народилася, виросла в Сокалі, закінчила Львівську політехніку — хіміко-технологічний факультет. Хіміка з мене не вийшло. Закінчила бухгалтерські курси, від 2003 року займаюся бухгалтерством. З 2005-го — бухгалтер фірми “Птахівник”.

Бачу багато спільного в бухгалтерії і поезії — точні слова. Перша книга — “Феєрія весни”. Підтримав мене Геннадій Родичев. Багато підтримувала Марія Людкевич... Другу — “Крізь роки і сузір'я”, — видала у Франківську. У третій — “Вік ангела” — багато віршів про природу. “З його високим іменем співаю і живу”. Тоді думалось: нам не треба турбувати Ангела. Але тепер я дякую Йому, як щось добре трапляється.

Ще було кілька збірок — “По той кінець веселки”, “НОТА БЕНЕ. З нестримних нотаток”. Ігор Павлюк, пишучи передмову до “НОТА БЕНЕ”, назвав її “Вибирати чи виборювати”.

Підготував Богдан ЗАЛІЗНЯК

Поезії Любов БЕНЕДИШИН

Криза

Суспільству кепсько:
виснажене й хворе.
Чатує час,
підступний басаврюк.
“Ой, горе, горе...” —
тихо схлипне Горинь.
“О Боже, Бо...” —
зітхання втопить Буг.

Дніпро

про дні славетні
щось бурмоче...
Десна —
як зачарована — де сни...
Суспільство марне:
духи-поторочі.
... І силует Спасителя
між них.

10.11.2013

Зачаття неба

У собі зачати вись —
Хай народиться колись...

Тінь журби над головою.
А душа — поза п'ятою
Світу світиться в словах.

Дума важчає жива:
Як це світло не згасить?
Як це небо доносити?

Чи народиться колись? —
У собі зачати вись...

20.06.2014

Свято

1
Намалою вечір зі сніжинками
І шматок Європи у вікні.
...Олів'є і таця з мандаринками.
Конфеті, гірлянди і вогні.
Феєрверки, янголів овації...
А над ранок
(до небес луна!)
упадуть
святкові декорації
за якими будні і війна.

2

Розгорну цукерку, як цукуту:
хоч у свято — мінімум біді.
...А душа
(під вибухи салюту)
сонно
поривається туди,
де щоночі
градно і бліндажно...
Завтра — будень,
круговерть подій...
Що то звичка —
вже не так і страшно
не вмирати
на передовій.

12.2015—01.2016

Гойдалка

...І чую поклик втраченого раю.
І бачу сад, що яблуками снить.
Тепер у нім лиш зорі досягають
І гойдалка всамітно скрипить.

Гойдає син мого дитинства привид:
Шатро небес — то зблизка, то здаля.
А білий світ — незаймано вродливий,
Де ще ніхто ні в кого не стріля.

Де ще ніхто нікому ще не ворог
І пахнуть сонцем весни і літа...
А гойдалки життя — то вниз, то вгору.
А гойдалка — то пада, то зліта.

Георгій ЛУК'ЯНЧУК

У день заходів на кіностудії учасники відвідали могилу Миколи Вінграновського на Байковому кладовищі і поклали до неї квіти. Організатор заходу, виконавчий директор Благодійного фонду М. Вінграновського Зоя Голота зазначила, що творчі зустрічі, присвячені авторові чудової поетичної лірики, непервершеного історичного роману “Северин Наливайко” та фільмів минулої епохи відбуваються вже дванадцять років поспіль. У них традиційно беруть участь не тільки літератори й режисери, які працювали разом з Миколою Вінграновським, а й ті, хто лише відкриває для себе неповторну поезію й історичну прозу геніального митця — школярі й студенти. Тож напередодні зустрічі на кіностудії — у Білій Церкві, куди Микола Вінграновський часто приїздив зі своїми новими творами, вчоргове відбувся конкурс знавців поезії “Маєстат слова”. Завідувачка бібліотеки Ганна Нагорна розповіла, що цього року у ньому взяла участь понад 30 юних читців, наймолодшому з них виповнилося лише чотири роки. На вечір до кіностудії, де старий сад і знімальні павільйони пам'ятають легку ходу митця та його мелодійний сильний голос, приїхали переможці конкурсу: Павло Пасічник, учень Білоцерківського профтехучилища, та Анна Агалієва, учениця загальноосвітньої школи №7, які декламували гостям вечора лірику Вінграновського. Своїми спогадами про геніального художника слова та кіно поділилися відомі літератори й режисери: поетка Світлана Йовенко, режисер, актор, сценарист, заслужений діяч мистецтв України Микола Засєєв-Руденко, режисер Олександр Муратов, фотограф і громадський діяч Станіслав Черній та інші. А режисер Лариса Єфименко, у творчому доробку якої документальні фільми, зняті разом з Миколою Вінграновським, розповіла присутнім, режисером він був як рентген — бачив людей наскрізь, і міг дати правди-

Дні пам'яті Миколи Вінграновського

Дні пам'яті видатного поета і прозаїка, актора, кінорежисера Миколи Вінграновського відбулися у Сосниці Чернігівської області, Білій Церкві та в Києві на Національній кіностудії художніх фільмів імені Олександра Довженка.

увиявив себе чи не найбільшим баталістом у сучасному українському мистецтві, майстром геніальної оповіді. Про це розповіла Зоя Голота і повідомила, що фонд заснував мистецьку премію, якою відзначатимуть кіномитців за краще висвітлення постаті Вінграновського. На вечорі була запланована презентація першого фільму першого лауреата цієї премії, кінорежисера Людмили Михайлівич — “Губами теплими і оком золотим”. Заступник директора кіностудії Єлизавета Плесконос провела надзвичайно цікаву екскурсію для шанувальників поезії та кінотворчості Миколи Вінграновського у Музеї кіно та знімальними майданчиками, на яких творили свої шедеври знані кіномитці, а також розповіла про роботу режисера на студії.

Учасники кінолітературної зустрічі говорили і про високу місію митця. Вінграновський бачив її у поверненні національної гідності своєму народу, який має свою чудову мову, пісню і культуру. І його звернення до постаті козацького ватажка Северина Наливайка теж було надважливим етапом на шляху консолідації української нації під час поневолення. Митець писав: “Відчуваю себе в боргу і перед історією, і перед сучасністю свого народу”. У романі “Северин Наливайко” Микола Вінграновський

визначив себе чи не найбільшим баталістом у сучасному українському мистецтві, майстром геніальної оповіді. Про це розповіла Зоя Голота і повідомила, що фонд заснував мистецьку премію, якою відзначатимуть кіномитців за краще висвітлення постаті Вінграновського. На вечорі була запланована презентація першого фільму першого лауреата цієї премії, кінорежисера Людмили Михайлівич — “Губами теплими і оком золотим”. Заступник директора кіностудії Єлизавета Плесконос провела надзвичайно цікаву екскурсію для шанувальників поезії та кінотворчості Миколи Вінграновського у Музеї кіно та знімальними майданчиками, на яких творили свої шедеври знані кіномитці, а також розповіла про роботу режисера на студії.

Заплановані нові літературні й кінозустрічі, зокрема, у Лубнах на Полтавщині,



Виконавчий директор Благодійного фонду М. Вінграновського Зоя Голота

де на ріці Солониця 1596 року відбулася вирішальна битва повстанського війська Северина Наливайка. Його ім'я стало символом визвольних змагань українського народу за свободу, візцем для наступних поколінь у боротьбі за незалежність.



Переможниця конкурсу Миколи Вінграновського — учениця загальноосвітньої школи №7 Анна Агалієва



Перед мікрофоном режисер Олександр Муратов ділиться спогадами про знаменитого колегу



Книжковий фестиваль у Черкасах

Володимир ПОЛЩУК,
професор, письменник

Протягом кількох років творча інтелігенція та видавництва Черкас клопоталися, щоб і в “столиці” Шевченкового краю організувати свято книги за аналогією до знаних в Україні книжкових виставок-ярмарків у Львові, Києві та інших містах. І ось, нарешті, нещодавно відбувся перший Черкаський книжковий фестиваль, який на кілька днів став центральною подією, зокрема, й медійною. А Черкаська обласна філармонія, що була епіцентром фестивалю, стала місцем справжнього паломництва поціновувачів книгочитання.

Назагал тільки у філармонії впродовж трьох днів фестивалю побували близько семи тисяч осіб. А ще ж довкола, сказати б, центрального філармонійного “офісу” фестивалю функціонували інші його локації: Національний університет імені Б. Хмель-



ницького (до слова, студенти й керівництво університету посутньо посприяли організації та проведенню дійства, а головним організатором і, як її назвали видавці, фесєю фестивалю, стала доцент університету Людмила Фіть), бібліотеки: обласна юнацька імені Василя Симоненка та міська імені Лесі Українки, книгарня “Буквиця”, музей “Кобзаря” Т. Г. Шевченка, кав’ярня “Фабрика кави” тощо.

На книжковому фестивалі було представлено майже 50 видавництв, які презентували свої видання, серед них “Смолоскип”, “Академія”, “Кліо”, “Кальварія”, “Умнічка/А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА”, “Фоліо”, “Карпатська

вежа”, “Зелений пес”, “Diskus”, “Фабула” та інші, зокрема низка черкаських: “Брама”, “Майстерня друку”, “Вертикаль”... Більшість видавничтв-учасників творчо підійшли до дійства, залучили до участі “своїх” письменників, організували творчі акції тощо.

Великий інтерес викликали презентації видань, автограф-сесії, освітні лекції, які провели Мирослав Дочинець, Василь Шкляр, Володимир В’ятрович, брати Капранови, Володимир Цибулько, Ірен Роздобудько (їй вручили премію читацьких смаків “ЧеЧитка” з книгою “Тут і тепер”), Дара Корній, Леонід Кононович, Олександр Михед, Любков Доляк, Ваню Крюгер. Відзначили переможців низки літературних конкурсів: Всеукраїнського на краший твір сільської тематики ім. Григора Тютюнника (один із переможців — черкасець Назарій Вівчарик) і Міжнародної премії “Чер. net k@”, відбулися презентації жанрових проектів і літературних серій. І в контексті, й за додатковою програмою працювали на фестивалі черкаські письменники.

До програми фестивалю і оформлення філармонії організатори підійшли креативно. Щодинно розігрували книги, оригінальні інтер’єри для фотографування, відбувалися благодійні проекти, зокрема, збір книг для дитбудинків і воїнів АТО... На території фестивалю черкаські майстри провели майстер-класи: “Закладка з фетра”, “Вишивання літери”, “Лікування книги”, “Каліграфія від гусячого до металевого пера”, “Подарункове запакування книги” тощо.

Окрему широку програму запропонували юним читачам, які могли або просто читати в зручних кріслах на відведеній локації, або взяти участь у цікавих дійствах, пов’язаних із книжкою. Учителі черкаських шкіл привели на фестиваль цілі класи. Учителі, науковці й видавці в рамках фестивалю провели “круглий стіл” на тему: “Діти й книга: як зацікавити до читання”.

На користь фестивалю резонансно спрацювали й зовнішня реклама, забезпечена передовсім видавництвом Юлії Чабаненко, активної організаторки книжкового свята, й місцеві ЗМІ.

Сподіваємося на подальший розвиток книжкового свята в Черкасах. І над цим організатори вже міркують...

Леся Горова — Народна артистка України!

Георгій ЛУК’ЯНЧУК

У Києві у приміщенні Національного музею Тараса Шевченка відбувся творчий вечір Народної артистки України Лесі Горової. У вечорі взяли участь вокальні ансамблі “Віночок” і “Подоланочка” з юними солістками Вікусею Іваненко і Ольгою Ткачук Дитячої музичної школи № 35 міста Києва (керівники Ірина Старостіна та Ольга Гаврилова, концертмейстер Олександр Пшенишнюк), юні студентки Київської дитячої академії мистецтв Юлія Киш та Злата Амалія Бондар, дует Адріани та Мідеї Наруцьких, співачка з Німеччини LinA NiA. Допомогали на сцені успішно провести концерт і обдаровані Лесині дітки: Ліда та Зоряна. Всі, хто прийшов послуhati концерт,

отримали масу задоволення від творчого спілкування з улюбленою співачкою та композитором, яка нещодавно отримала високе звання Народної артистки України. Трохи згодом співачка поділилася враженнями від своєї волонтерської діяльності для наших захисників на українсько-російському фронті. За кілька днів Леся знову збирається на передову, адже там на неї та інших наших патріотичних артистів з Арт-десанту чекають найбільше!



Вікторія РУТКОВСЬКА

Чимало відомих людей уклали локачинську землю і всю Україну. У селі Затурці, біля Локачів, народилася Галшка Гулевичівна, меценатка, фундаторка Києво-Могилянської академії, а 135 років тому, 17 квітня 1882 р., у цьому самому селі побачив світ видатний політичний діяч, історик, соціолог, публіцист та дипломат, теоретик українського консерватизму, один із організаторів Української демократично-хліборобської партії, за гетьманату і УНР — посол України в Австрії, поляк за походженням, українець за духом, В’ячеслав Липинський. Тут творила письменниця, критик Маргарита Малиновська, звідси родом заслужені журналісти України Лариса Івшина, головний редактор газети “День” і Валентина Штинько, завідувач відділу національного відродження газети “Волинь-нова”. На Локачинщині жила Олена Левчанівська, видатна політична та громадська діячка, член Сенату Речі Посполитої (1922—1930-х рр.). Вона була співзасновницею міжнародної жіночої організації “Ліга миру і свободи”, представляла її в різних країнах Європи (Франції, Чехословаччині, Швейцарії), відстоюючи права українського населення в Польщі. Була заарештована органами НКВС у 1939 р. і згодом розстріляна. Її донька Ірина, відома волинська громадська діячка, фотохудожниця, письменниця і кіноаматорка, написала про свою матір книгу “Сенаторка”, а член Волинського братства, лауреат Національної премії ім. Т. Г. Шевченка кінорежисер Михайло Ткачук створив фільм “Пані-сенаторка”. Про це розповіла

Аматори з Волині знову у Києві

На запрошення народної артистки України Оксани Пекун, автора і ведучої “Фольк-мюзік”, що виходить на першому Національному телеканалі, до Києва з селища Локачі, що на Волині, нещодавно приїжджав народний аматорський хор “Осіньне золото”. Існує він із травня 2007 року і створено його за сприяння територіального центру соціального обслуговування пенсіонерів та одиноких непрацездатних громадян. Вік співаків — від 60 до 70 років, але є й ті, кому за 80! Хор — активний учасник фестивалів і конкурсів, має почесні відзнаки. Він знаний на Волині і поза межами області. Тричі був у Києві, виступав у телепрограмах “Надвечір’я”. Колектив проводить активну громадську, просвітницьку, благодійну та волонтерську діяльність; виступає в госпіталях перед пораненими в зоні АТО, в обласному геріатричному пансіонаті, ветеранському шпиталі, лікарнях, санаторіях. МГО “Волинське братство”, користуючись нагодою, організувало до 10-річчя хору концерт у Національному музеї літератури України.

кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри хореографії Східноєвропейського університету ім. Лесі Українки у Луцьку Леся Косаківська, яка приїхала разом із хором “Осіньне золото”.

Прозвучали українські народні, авторські пісні, твори на слова Тараса Шевченка в аранжуванні художнього керівника хору Ярослава Васильовича Матулька. Неперевершений Анатолій Гніровський полонив вибагливу столичну публіку і як драматичний виконавець поезії Великого Кобзаря, і як майстер читати гуморески. Локачинці показали і фрагмент жіночих посиденьок “Гуданьки від баби Маньки” з жартами, волинськими обрядовими піснями й танцями: “Карапетом”, “Краков’яком”, полькою.

Щоб познайомити киян з особливостями вишивки і ткацтва свого регіону, наші друзі привезли старовинні сорочки, рушники — спадок, дбайливо збере-

жений бабусями і прабабусями. Цікаво було побачити й автентичний стрій із Локачів, який продемонструвала учасниця хору Світлана Хамежук. Особливе захоплення викликала її барвіста камізелка, розшита бісером.

Колектив привітали і подякували за виступ генеральний директор музею Галина Олексіївна Сорока та почесний голова МГО “Волинське братство” Сергій Володимирович Шевчук. Спільне виконання гімну волинян — “Волинь моя” Степана Кривенького, — стало символом єднання киян і локачинців, яких столична публіка встигла полюбити. На згадку про зустріч з київськими волинянами земляки отримали подарунки — випуски журналу “Волинь моя”, книги волинських видавництв. Наступного дня локачинці знімалися на Першому Національному телеканалі у передачі “Фольк-мюзік”, яку побачимо у вересні.



Совеня Чарлі запрошує до співпраці

У 20 містах України за підтримки Представництва ЄС, Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ), Державного агентства України з питань кіно, ТМ “Весела Корівка”, посольств і культурних представництв країн-учасниць вчетверте відбувся Фестиваль мистецтва кіно для дітей та підлітків “Чілдрен Кінофест”. Організатор — компанія “Артхаус Трафік”.

Надія КИР’ЯН
Фото автора

Три роки тому в Міжнародний день захисту дітей оголосили переможця першого фестивалю, який став щорічним. Його мета — популяризація мистецтва кіно, розвиток традиції сімейних походів до кінотеатру, просування європейських цінностей і підтримка дітей із вразливих соціальних груп. “Чілдрен Кінофест” знайомить юних глядачів із найновішими європейськими стрічками та зі світовою кінокласикою. Логотип, символ і талісман “Чілдрен Кінофесту” — совеня Чарлі. Персонаж створено на основі малюнка 7-річного Артема Рассаднікова з Донецька, названо на честь легендарного кіноактора і кінорежисера Чарлі Чапліна.

Протягом десяти днів у різних містах України, в різних кінотеатрах було показано сім конкурсних фільмів для глядачів від 4 до 14 років: анімаційний французько-швейцарський фільм “Життя Кабачка”, режисер Клод Барр; фентезі “Моллі Мун і Чарівний підручник гіпнозу”, режисер Крістофер Н. Роулі, (Велика Британія); анімаційний фільм “Маленький монстр”, режисери Міхаель Екбланд, Маттіас Брун, Тед Зігер, (Німеччина, Швейцарія, Швеція); фільм “Люблю тебе, мамо” Яніса Нордса (Латвія); комедія “Вперед до школи”, режисер Фредерік Мельдаль Ньоргор (Данія); український анімаційний фільм “Микита Кожум’яка”, режисер Манук Депоян; комедія “Хлопчик у золотих штаних” Еллі Лемхаген (Швеція, Данія). Усі ці стрічки в попередні роки відзначено престижними нагородами, озвучено українською мовою.

Поза конкурсом представлено добірку відреставрованих фільмів французьких засновників кінематографа братів Люм’єрів. Програму впорядкував і прокоментував директор Канського кінофестивалю Тьєррі Фремо. На закритті нинішнього фестивалю продемонстрували фільм-володар Гран-прі “Чілдрен Кінофесту-2016” пригодницьку стрічку “Лапа” Роберта-Адріана Пежо з Угорщини.

Усі фільми переглянули цього року екскурсійні групи з різних

навчальних закладів, окремі родини — загалом близько 40 тисяч дітей. За традицією глядачі виступали також у ролі журі фестивалю. При вході до зали роздавали бюлетені для голосування. Переможця міжнародного конкурсу оголосили на церемонії закриття у фестивальному центрі, кінотеатрі “Київська Русь”.

Запекла боротьба відбувалася між трьома фільмами, оцінка яких відрізнялася лише десятими частинами балів. Картина-переможець “Моллі Мун і Чарівний підручник гіпнозу” набрала 4,7 бала, II місце посів фільм “Микита Кожум’яка” — 4, 67 бала, III — “Хлопчик у золотих штаних” — 4, 54 бала.

На фестивалі цього року започаткували національний конкурс короткометражних фільмів, які зняли діти від 7 до 14 років. Організатори отримали понад 130 дитячих робіт, серед яких обрали 10 найцікавіших. Дитячі знімальні групи фіналістів запросили до Києва, де вони особисто продемонстрували свої роботи, і їх показали на великому екрані кінотеатру “Київська Русь”. Оцінювало стрічки професійне журі у складі режисера анімації Манука Депояна, актриси Катерини Молчанової і режисера Романа Бондарчука.

Ган-прі фестивалю — диплом і грошову винагороду 20 тисяч грн, отримала знімальна група кінотеатру “Веснянка” з Дніпра, до якої увійшло десятеро дітей, за фільм “Як завести кошеня”. Це авторський фільм, автор — 7-річна Поліна Шевченко. А нагороду отримувала представник знімальної групи Ліза Омельченко, найстарша дівчинка з групи.

Після нагородження дітей оголосили, що 2018 року “Чілдрен Кінофест” відбудеться з 25 травня до 3 червня.

А тим часом організатори фестивалю розпочали для дітей та підлітків онлайн-платформу кіноосвіти, де зібрано найкращі фільми для юних глядачів, а також методичні матеріали до них. Доступ до цих матеріалів можуть отримати педагоги, керівники кіно клубів, батьки і юні поціновувачі кіно. Приєднуйтеся, розвивайте свої таланти, щоб український кінематограф нарешті посів гідне місце на світовій арені.



Ліза Омельченко

Марина СМІЛЯНЕЦЬ: «Головне — це любов, і за неї треба боротися»

Молодий драматург Марина Смілянець — лауреат першої премії Всеукраїнського конкурсу “Коронація слова-2015” у номінації “П’єси для дітей”. З минулого театрального сезону вистави за її творами стали з’являтися в афішах київських театрів. А нещодавно репертуар Центру мистецтв “Новий український театр” поповнила іронічна комедія “Кефір, зефір і кашемір” за п’єсою “Б’ютіфул лайф”. Сьогодні Марина — гість “СП”.

— Яким був Ваш шлях у драматургію?

— Я навчалася на акторському факультеті Київського коледжу театру і кіно. Планувала стати актрисою. Але вже тоді зрозуміла, як цікаво писати щось своє. Якоюсь у коледжі нам дали завдання поставити інсценування твору сучасного драматурга. Я не знайшла нічого, що мене зацікавило б. Тому вирішила написати власне інсценування. Робота сподобалася моїм однокурсникам, і вони порадили пробувати свої сили в літературі. Підтримав мене у цьому і викладач Віталій Кіно.

— Ви — переможець у конкурсі “Коронація слова”. Розкажіть про це.

— Я написала казку “Країна серйозних”, що нагадувала про дитинство, і хотіла її поставити з однокурсниками. Паралельно надіслала твір на конкурс “Коронація слова”. Була приємно здивована, коли отримала нагороду.

Події відбуваються у країні, де заборонено мріяти, грати, сміятися, розповідати казки. Казкар знайомиться з дівчинкою і розповідає, що таке справжнє дитинство, звільняє її від страху і сумнівів. Разом нові друзі звільняють всю країну.

Ця п’єса сподобалася Віталію Кіно, і він вирішив її поставити в

Новому українському театрі. Режисер розуміє всі мої твори і знаходить там глибину тем. Я не була на репетиціях, а вперше побачила виставу на прем’єрі. Вдячна й Іллі Рибалку, який створив музику для вистави, і Юлії Кіно за костюми.

— А у створенні вистави “Абетка гарних манер” Ви вже брали участь?

— “Абетка гарних манер” — мій проект, який втілювала одна з провідних актрис Нового українського театру Поліна Кіно. Це був її режисерський дебют.

Вистава має виховувати, але ми прагнули створити веселий дитячий спектакль, аби малечі було цікаво у театрі. Для цього збільшили кількість ігор, залучаємо дітей до подій, що відбуваються на сцені.

— “Кефір, зефір і кашемір” — Ваша друга спільна робота з режисером Поліною Кіно.

— Поліна була першою, кому я надіслала для прочитання мою нову п’єсу “Б’ютіфул лайф”. Вона відразу обрала її для постановки своєї дипломної вистави, як випускниці Київського національного університету театру, кіно і телебачення ім. І. Карпенка-Карого.

Це історія життя двох людей, які кохали один одного, але не



мали можливості бути разом. На схилі літ вони розуміють, що наче й прожили життя правильно, але щасливими так і не були. І ось доля дарує їм останню зустріч.

Вдячна акторам Юліані Євстафіївій (Віра Макарівна) і Владиславу Сведенюку (Валентин Михайлович), і Віталію Кіно (художній керівник постановки), Юлії Кіно (художник по костюмах), Іллі Рибалку (музичний керівник вистави), Єгору Снігірю (світлове рішення).

— Крім Нового українського театру Ваші вистави йдуть в інших театрах?

— У PostPlay Театрі режисер Євгенія Відішева поставила виставу “16+”. Це історія про підлітків, які закінчують школу і потрапляють у складну й небезпечну пригоду. І саме у цих екстремальних умовах розкриваються їхні характери.

— А як щодо творчих планів?

— У Новому українському театрі завершується робота над моєю виставою для дітей “Мій домашній дикий Лис”, в якій порушую тему екології, та іронічною комедією для дорослих “Люди Форбс”.

Маю пропозиції і від інших театрів. Прагну робити своє, авторське. Пишу про те, що мене хвилює. Через конфлікт із собою в уяві з’являються персонажі, потім перші діалоги, які обростають іншим драматичним матеріалом.

Спілкувалася
Едуард ОВЧАРЕНКО
Фото Анастасії ШТОМПЕЛЬ



Сцена з вистави “Кефір, зефір і кашемір”

Оксана ЯСІНСЬКА

На виставці експонуються графічні роботи на склі, в яких Ірина Бондарук відображає замальовки з дитячого життя і побуту минулого, та колекція традиційних дерев’яних іграшок її чоловіка Андрія, майстра народних ремесел. Експозицію доповнюють дерев’яні забавки початку минулого століття, а також авторські писанки подружжя. Загалом представлено 130 творів цієї мистецької сім’ї.

На створення графічних робіт художниці надихнули спостереження за дітьми, розповіді старших людей про дитинство, захоплення етнографією і давніми світлинами. Тему дитинства підсилюють дитячі дерев’яні забавки Андрія, створені автором на основі традиційної української іграшки з різних регіонів.

Під час виставки відбуваються тематичні екскурсії, а також майстер-класи, де діти розфарбовують іграшки.

Українська іграшка від волинських митців

У Музеї писанкового розпису працює виставка творчого подружжя Ірини та Андрія Бондаруків з Луцька під назвою “Діти бавляться”.





Євген ЦИМБАЛЮК,
Рівненська область
Фото автора

У Дубні дівчата пишалися магією довгої коси

Про жіночу косу можна говорити багато. Вона — символ краси, честі, чистоти, гідності, вірності та кохання. З давніх-давен вважали, що в довгому волоссі — сила і здоров'я, і чим довша коса, тим, мовляв, міцніший зв'язок із космосом, всесвітом, Богом.

Але останнім часом українські дівчата надають перевагу коротким зачіскам. А от у Дубні — навпаки: тут організували фольклорно-мистецьке свято “Коса — жіноча краса”.

Родзинкою свята став обряд закосичення. Він існував у волинському краї з часів Київської Русі. Нині, на жаль, він застосовується не так часто. Саме тому дубенці вирішили відновити цей призабутий обряд. Його суть у тому, що дівчинці, як тільки-но їй виповнюється 7 років, заплітають косу на знак того, що вона переходить у старший вік: тепер вона не просто дитина, а мати помічниця. Закосичення проводили матері під наглядом старших жінок.

Косу заплітали з трьох частин, бо то є золоте трисуття: сонце, урожайність, шлюб. Гарно заплетена коса означала охайність дівчини. Тому дівчата завжди причепурювали косу різноманітними прикрасами, кольоровими стрічками. Долучали до закосичення ще й вишитий рушник, а також калину, квіти, сплітаючи їх у вінок. Під час закосичення співали пісень про жіночу долю та людську місію творити добро.

А після розчісування, волосся, що залишилося на гребінці, ретельно вибирали й спалювали, щоб не взяли його ворони, бо тоді дівчина в

майбутньому ніколи не матиме долі.

Ці та інші обрядові дійства здійснили культпрацівники міста разом зі студентами

Дубенського коледжу культури і мистецтв. А потім відбувся конкурс на найдовшу і найчепурнішу жіночу косу.

Найдовша ж коса (метрової

довжини) виросла у студентки Дубенського коледжу культури і мистецтв Ангеліні Пітулько. Вона й стала переможницею конкурсу та отримала голо-

вний приз. Без подарунків від Дубенської міської ради, яка ініціювала цей проект, не залишилася жодна з учасниць святкового дійства.



У вінку для дівчини обов'язково має бути калина



У відродженні обряду закосичення участь взяли студентки Дубенського коледжу культури і мистецтв



Вінок для закосиченої дівчини — на щасливу прийдешню долю



Красою довгої коси на святі похизувалися дубенчанки Анастасія Пригода, Зоряна Слєбик, Вікторія Стадійчук та Ангеліна Пітулько



ТИЖНЕВИК ВСЕУКРАЇНСЬКОГО
ТОВАРИСТВА «ПРОСВІТА»
імені ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

АНОНС

20 червня у Вишгороді на Київщині (вул. Шкільна, 58, “Будинок КЛЮКВА”) о 16.00 за підтримки агенції творчих інновацій “Студія мистецьких ініціатив” (кураторський проект Олександра КОЧУБЕЯ), відбудеться Ювілейна персональна виставка народного художника України Миколи СТРАТИЛАТА.

У програмі: відкриття виставки, презентація першої Вишгородської картинної галереї; прем'єра фільму “Микола СТРАТИЛАТ. Гравюри щасливої Долі”; святковий концерт.

Довідки за телефонами: щодо маршруту: + 38 0459654556; щодо участі + 38 050601 1099.



Засновник:
Всеукраїнське товариство “Просвіта” імені Тараса Шевченка
Реєстраційне свідоцтво
КВ № 4066
від 02.03.2000 р.

Шеф-редактор
Павло МОВЧАН

Головний редактор

Любов ГОЛОТА

Редколегія

Любов ГОЛОТА (голова),

Ярема ГОЯН,

Павло МОВЧАН,

Олександр ПОНОМАРІВ,

Іван ЮЦУК

Заступник головного редактора

з виробничих питань

Наталія СКРИННИК

278-01-30 (тел./факс)

Відповідальний секретар

Ірина ШЕВЧУК

Відділ просвітянської роботи

Надія КИР'ЯН

Відділ культури

Едуард ОВЧАРЕНКО

Відділ коректури

Тетяна ЩЕРБАК
Ірина СТЕЛЬМАХ

Комп'ютерна верстка

Ірина ШЕВЧУК
Володимир ЖИГУН

Інтернет-редактор

279-39-55

Черговий редактор

Едуард ОВЧАРЕНКО

Бухгалтерія

279-41-46

Адреса редакції:

вул. Хрещатик, 10-Б,
м. Київ, 01001

E-mail: slovo_prosvity@ukr.net

http://slovoprosvity.org

http://prosvitanews.org.ua

Надруковано в ТОВ “Інтерекспресдрук”,
вул. Сім'ї Сосніних, 3.

Загальний наклад у червні — 16 000

Листування з читачами —
тільки на сторінках газети.

Відповідальність за достовірність інформації несуть автори. Редакція залишає за собою право редагування та скорочення текстів. Редакція не завжди поділяє погляди своїх авторів.

При використанні наших публікацій посилання на “Слово Просвіти” обов'язкове.

Індекс газети
“Слово Просвіти” — 30617

